

JAARGANG 31 NUMMER 49

BULLETIN WIJNANDSRADE

**UITGAVE HEEMKUNDEVERENIGING
VRIENDEN VAN WIJNANDSRADE**

'Bulletin Wijnandsrade' is het informatieblad van de heemkundevereniging 'Vrienden van Wijnandsrade', dat twee keer per jaar verschijnt en telkens weer boordevol staat met een gevarieerd aanbod aan lokaal en regionaal getinte bijdragen over vroeger en nu. Mocht ook u een artikel willen schrijven (dan wel behoefte hebben om te reageren); dat kan en daarvoor hoeft u niet in de redactie van dit bulletin te zitten. Ook interesse en inspiratie? U kunt uw bijdrage of reactie inleveren bij of mailen naar w.oehlen@planet.nl. Mocht u in het bezit zijn van oude foto's, kaarten, prenten, artikelen, enz., die betrekking hebben op Wijnandsrade en die u op een verantwoorde manier in beheer wilt geven of die u bereid bent te laten kopiëren, scannen of fotograferen; neem dan contact op met een van onze bestuursleden. Hetzelfde geldt voor historische attributen of (mogelijke) archeologische vondsten uit de bodem in en rondom Wijnandsrade. De namen en telefoonnummers van onze bestuursleden staan achter in dit bulletin.

Aan deze editie is een acceptgirokaart toegevoegd voor de betaling van de jaarlijkse contributie. Wij hopen dat u uw bijdrage weer zult storten, ter bestrijding van onze onkosten. De contributie is vrij, maar bedraagt minimaal € 10,- per jaar. Wij gaan ervan uit dat de leden die ons bulletin per post ontvangen dit bedrag verhogen tot minimaal € 15,-. Uiteraard zijn wij dankbaar, mocht uw bijdrage hoger uitvallen. Want vele (sterke) schouwers maken het werk van uw heemkundevereniging wat lichter.

Vandaag de dag staat er in veel huishoudens een computer en beschikken steeds meer mensen over een e-mailadres. Vermoedelijk geldt dit ook voor een groot aantal Vrienden van Wijnandsrade. Het zou ons flink wat tijd en portokosten schelen, wanneer wij onze berichten voortaan per e-mail zouden kunnen versturen.

Daarom vragen wij onze leden die over een e-mailadres beschikken dat aan ons door te geven; ook aan de leden die dit al eerder hebben gedaan, omdat ons complete mailadressenbestand onlangs bij een computercrash verloren is gegaan. Wij verzoek u uw e-mailadres te sturen naar: ria.marell@home.nl. Uiteraard blijven wij onze berichten ook op de ouderwetse manier doorgeven aan de leden, die nog geen gebruik maken van internet.

Bij de voorpagina

De Koninklijk Erkende Fanfare St. Caecilia Wijnandsrade begeleidt de communicantjes naar de kerk.

BULLETIN WIJNANDSRADE

Uitgave van de heemkundevereniging
Vrienden van Wijnandsrade

Jaargang 31, nummer 49 (zomer 2012)

Redactie

Wiel Oehlen

Jack Jetten

Hans Toonen

Eppo Brongers

Fotografie

Jan Jansen (tenzij anders aangegeven)

Grafische vormgeving

Jasmijn Nicolaes

Redactie-adres

Swier 47, 6363 CL Wijnandsrade, w.oehlen@planet.nl
(tevens het secretariaat van de heemkundevereniging)

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	pag. 4
In memoriam	pag. 5
'Bulletin Wijnandsrade' nummer 50	pag. 6
Kunstroute Wijnandsrade	pag. 7
Dodenherdenking en onthulling nieuwe oorlogsplaquette	pag. 9
Gemengd nieuws	pag. 12
Opstelwedstrijd om de Van Der Zee Trofee	pag. 17
Boekbespreking	pag. 22
Uit de oude doos	pag. 23
Ook ijstijdmensen worstelden met hun geloof	pag. 24
Communicantjes	pag. 29
Vakantietip (een nieuw kasteel in Guédelon, gebouwd met oude materialen en technieken)	pag. 30
Jaaroverzicht 2011	pag. 33
Onderscheidingen	pag. 37
Hoeve de Oude Bongard	pag. 39
Colofon	pag. 51

Voorwoord

Beste Vrienden van Wijnandsrade,

Voor u ligt weer een boordevol bulletin waarmee u de komende maanden – weer of geen weer, ver weg of in Wijnandsrade – gegarandeerd een prachtzomer tegemoet gaat.

Zoals u weet, zijn wij, de Vrienden van Wijnandsrade, een actieve club. We hebben de geslaagde 140ste Bedevaart naar Sittard, de zeer succesvolle 1ste Kunstroute en onze medewerking aan het Cultuur- en Folklorefestival Wijnandsrade op 23 en 24 juni nog niet achter de rug, of we zijn alweer druk bezig met onze medewerking aan de opening van de heringerichte motte op 9 september. We denken intussen ook aan uw behoefte aan leuke zomerruitstapjes. Op 26 augustus kunt u met ons meegaan naar Paffendorf, waar we het stamslot van de heren van Wijnandsrade, de von Bongarts, gaan bezoeken en een bezoek brengen aan de recent door ons ontdekte, waardige portretgalerie van de von Bongarts in Schloss Ehreshoven. **Gaat u mee? Meldt u aan bij een van onze bestuursleden.**

Maar het leukste blijft toch om af en toe een stukje in dit bulletin te lezen over al die grote en kleine wetenswaardigheden van ons heem, om zo steeds weer iets nieuws te leren over wie wij zijn: Wijnandsradenaren.

Wilfried Dabekaussen
(Voorzitter Vrienden van Wijnandsrade)

(foto: Mieke Crijns)

In memoriam

Trees Delahaye-Keulen

Op 20 november 2011 overleed Trees Delahaye-Keulen na een kort ziekbed op 78-jarige leeftijd. Trees was jarenlang actief binnen en het gezicht van Scouting Hedwig uit Nuth. Tijdens de jaarlijkse dodenherdenking van Wijnandsrade gaf zij leiding aan de belangrijke inbreng van de scouts. Trees was Lid in de Orde van Oranje Nassau en draagster van het gouden waarderingssteken van Scouting Nederland.

Trees Delahaye-Keulen (rechts op de foto) tijdens de dodenherdenking van 2011

'Bulletin Wijnandsrade' nummer 50

In december verschijnt de vijftigste editie van Bulletin Wijnandsrade. Een mijlpaal waaraan wij bijzondere aandacht willen besteden. Het 'gouden bulletin' wordt een speciaal themanummer, waarin enkele tientallen Vrienden en Vriendinnen aan het woord zullen komen in een persoonlijke bijdrage over hun dierbaarste plekje in Wijnandsrade.

Mocht ook u willen meedoen, u bent van harte uitgenodigd!

Voor elk verhaal geldt een maximale lengte van duizend woorden (met andere woorden circa anderhalf A4-tje, lettertype times new roman, lettergrootte 12 punts), voor 1 september digitaal in te leveren bij:

Wiel Oehlen (w.oehlen@planet.nl)

Vragen? Bel 045 – 5244 898.

Met dank aan Paul Borger (voorzitter van de heemkundevereniging van Hoensbroek) twee foto's van Kasteel Wijnandsrade. De foto's zijn gemaakt rond 1932. Er zijn toentertijd op meerdere kastelen foto's gemaakt, met de bedoeling om voorbeelden te hebben hoe men het kasteel van Hoensbroek kon restaureren met behoud van oude materialen, vorm en uitvoering. De foto's zijn afkomstig uit een fotoboek van het tot nog toe gesloten archief van 'Ave Rex Christe', die eigenaar is van Kasteel Hoensbroek. Paul Borger stuitte op deze twee opnamen bij de voorbereidingen van een nieuwe publicatie over het kasteel van Hoensbroek (die in het najaar door de heemkundevereniging van Hoensbroek zal worden uitgegeven).

Kunstroute Wijnandsrade

Op 12 en 13 mei stonden Wijnandsrade, Swier, Brommelen, Laar en Vink in het teken van de kunst. Maar liefst vijfendertig kunstenaars uit deze vijf kernen hielden dat weekeinde 'open huis' om de producten van hun creatieve activiteiten te laten zien aan hun dorpsgenoten en aan bezoekers uit de wijde omgeving.

De exposanten – waaronder zowel professionele kunstenaars als semi-professionals – lieten een grote verscheidenheid aan creatieve vaardigheden zien: natuurlijk veel schilderstukken, beeldhouwwerk en plastic, maar ook fotografie, keramische producten en textiele werkvormen. Overdonderend om te ervaren dat zoveel kunstzinnig talent schuil gaat in onze toch betrekkelijk kleine gemeenschap.

De organisatie van het gebeuren was in handen van een comité, ingesteld door het bestuur van de heemkundevereniging, die daarmee luister wilde bijzetten aan het dertigjarig jubileum van de vereniging. Het evenement was opgezet in de vorm van een kunstroute, die men zowel te voet als per fiets (geheel of gedeeltelijk) kon afleggen. Een aantal van de deelnemers exposeerde thuis; de anderen deden dat gezamenlijk op een viertal centrale locaties. In totaal konden de bezoekers op veertien plaatsen terecht. Voor de bezoekers was een handig en kleurrijk gidsje beschikbaar, dat in de weken voor het kunstrouteweekende

op grote schaal was verspreid in dorp en regio. In die folder stonden alle deelnemende kunstenaars vermeld met een foto van één van hun werkstuk-

ken. De flyer bevatte daarnaast een plattegrond om de locaties gemakkelijk te kunnen vinden. Verder waren alle locaties herkenbaar gemaakt door een kleurrijke bundel wimpels aan de gevel.

Die informatie – in samenhang met een campagne in de regionale advertentiebladen en in Nuth en Omstreken – heeft geleid tot een toeloop van geïnteresseerden die alle verwachtingen heeft overtroffen. Veel exposanten meldden tot driehonderd bezoekers per locatie.

Om het culturele aspect verder te accentueren was in de kunstroute ruimte geschapen voor muzikale intermezzi door leden van de fanfare St. Caecilia en hebben de dichters Colla Bemelmans en Wiel Oehlen op een aantal kunstroutelocaties gedichten voorgedragen. Op de Motte bij het kasteel konden de leerlingen van de basisschool kennismaken met de schilderkunst, door onder de deskundige begeleiding van Joris en Ineke Souren en Fabiano Peltrera hun eerste schilderstukjes te maken.

Financieel is de Kunstroute Wijnandsrade mogelijk gemaakt door een forse donatie van de heemkundevereniging, door aanvullende sponsoring van een aantal plaatselijke en regionale bedrijven en de gemeente Nuth en door de medewerking van de Stichting tot Behoud van Kasteel Wijnandsrade. Zeker zo belangrijk voor het slagen van het evenement was het enthousiasme van de deelnemende kunstenaars die vanaf de start van het project met hart en ziel aan het succes hebben gewerkt.

Daarom hulde en dank aan Leida de Beijer, Truus Bindels, Ria Cox, John Dekkers, Tiny Extra, Mariël Geurts, Thea Graus, Christien Hanssen, Octavie Jetten, Jeanny Kerckhoffs, Marlies Kleine, Miranda van Krevel, Lineke Krotwaar, Riny en Willem Riny Lenoire, Wil Litjens, Renée Matijssen, Annie Mennens, Riek Meijers, Elly Oehlen, Theo van Oppen, René de Rijk, Chris Stevelmans, Jan Seyen, Anja Smeets, Almer Smink, Paula Souren, Jeltje Walta, Jacqueline van Wetten en Jolanda Wimmers.

En tenslotte nog een eervolle vermelding voor de PR-medewerking van Hans Toonen en het immer oogstrelende fotowerk van Jan Jansen.

De Kunstroute Wijnandsrade: voor herhaling vatbaar, over een paar jaar? De tijd zal het leren

Henk van Malkenhorst,
(namens het organisatie-comité)

Dodenherdenking en onthulling nieuwe oorlogsplaquette

Enkele weken voor de dodenherdenking van 2011 hebben anonieme vandalen de oorlogsplaquette nabij het oude kerkhof geroofd. Medewerkers van Waterschap Roer en Overmaas hebben de zwaar beschadigde aluminium plaat op 24 mei 2011 nabij Schinnen in de Geleenbeek teruggevonden en via de gemeente Nuth bij de Vrienden van Wijnandsrade terugbezorgd. De gedenkplaat was zo besmeurd en beschadigd dat de heemkundevereniging zich genoodzaakt zag een nieuwe gedenksteen te laten vervaardigen. Daarop zijn de namen van de Amerikaanse soldaten toegevoegd, die in september 1944 zijn gesneuveld bij een ongeluk in Swier.

De eerste gedenksteen werd in Wijnandsrade onthuld op 17 september 1986 door de toenmalige burgemeester mevr. E. Coenen-Vaessen. Dat was nadat de namen bekend waren geworden van vliegers van de Royal Air Force, die op grondgebied van Wijnandsrade waren gesneuveld bij crashes die plaatsgevonden op 2 september 1940 (nabij Laar) en op 23 september 1944 (nabij Brommelen). Bij gelegenheid van deze onthulling is een brochure over deze crashes geschreven door de in ons dorp woonachtige krijgshistoricus E.H. Brongers. Vervolgens wordt er elk jaar op 4 mei een dodenherdenking bij de gedenksteen gehouden, die door een toenemend aantal inwoners van het dorp werd bijgewoond. Op 4 mei 1988 is de steen geadopteerd door de kinderen van de Stefanusbasisschool. Op 23 september 1995 werd een nieuwe gedenkplaat onthuld, nadat was gebleken dat deels niet de juiste namen op de gedenksteen stonden. Die omissie was ontstaan doordat twee crashes die op hetzelfde tijdstip plaats hadden gevonden, waren verwisseld. Er werd een koperkleurige plaquette met schroeven en lijm bevestigd bovenop de gedenksteen.

Zoals vermeld is deze plaat vorig jaar door koperdieven meegenomen tot grote ontzetting van velen. Wij lieten van deze schanddaad proces-verbaal opmaken bij de politie en de regionale omroep kwam de ontzette reacties ter plaatse registreren. Ondanks het ontbreken van de plaquette werd op 4 mei 2011 de dodenherdenking toch gehouden, omdat een ordinaire koperdiefstal geen reden kon zijn om deze zinvolle traditie te doorbreken. Op de plaats van de gestolen plaquette werd de vaderlandse driekleur bevestigd, zoals te zien op de voorpagina van Bulletin Wijnandsrade nr. 47.

De nieuwe gedenksteen bevat de juiste namen, nadat de heer Brongers be-

Onthulling plaquette

reid was gevonden nog eens minutieus te onderzoeken welke Amerikanen er in het najaar van 1944 gesneuveld waren bij de ontploffing van een kanon in het Swierderveld. De resultaten van dit onderzoek zijn gepubliceerd in de vorige editie van Bulletin Wijnandsrade.

De onthulling van de nieuwe gedenksteen heeft op vrijdag 4 mei 2012 plaatsgevonden tijdens de jaarlijkse dodenherdenking. De bijeenkomst begon om 18.00 uur met een gebedsdienst in de St. Stephanuskerk. Eregasten waren officieren van de Royal Air force en de Canadian Air force, de luitenant-kolonel b.d. E. Brongers, de burgemeester van Nuth mr. H. Vos en de pastoor van Wijnandsrade J. L'Ortye. Naast bestuursleden van de heemkundevereniging en van andere verenigingen waren ook veel inwoners van ons dorp aanwezig. De voorzitter van de heemkundevereniging W. Dabekausen leidde de plechtigheid in, waarna er passende bijdragen werden verzorgd door burgemeester Vos, door kinderen van de basisschool en door lector drs. J. Geurts. De pastoor sprak een gebed uit. Het Gemengd Kerkelijk Zangkoor St. Caecilia en de Koninklijke erkende Fanfare St. Caecilia verzorgden stemmige muziek, waardoor de plechtigheid een indrukwekkend karakter kreeg.

Daarmee werd de extra mineurstemmig van de dodenherdenking van vorig jaar volledig uitgewist.

Een korte plechtigheid volgde bij de nieuwe gedenksteen aan de muur van het oude kerkhof. Deze was bedekt met dezelfde vlag als vorig jaar. Evenals vorige jaren hingen er vier vlaggen halfstok: de Britse, de Canadese, de Amerikaanse en de Nederlandse. De erewacht werd opnieuw gevormd door geüniformeerde leden van de Scouting H. Hedwig uit Nuth. Burgemeester Vos en de heer Brongers hebben de vlag vervolgens weggetrokken, waarmee de onthulling een feit was. De gedenksteen is vervolgens gezegend door pastoor L'Ortye. Ook hier klonken passende vocale tonen van het kerkkoor en blaasmuziek van de fanfare. Het Taptoe signaal, twee minuten stilte en een bloemenhulde door militairen, gemeente, heemkundevereniging en jeugd volgden. De plechtigheid werd afgesloten met twee coupletten van het Wilhelmus.

Dank aan allen die hebben bijgedragen aan de indrukwekkende dodenherdenking 2012 en aan alle die aanwezig waren.

***Namens het bestuur,
Jack Jetten***

Eerbetoon aan de gesneuvelde militairen

Gemengd Nieuws

Wijnandsrade 30 november 1966 – Sint Nicolaas maakt zaterdag 3 december zijn feestelijke intocht in Wijnandsrade. De kindervriend zal, vergezeld van enkele Pieten, omstreeks half drie aankomen op de Hellebroekerweg. Na een welkomstwoord volgt een feestelijke optocht naar zaal Bloebaum, begeleid door de harmonie St. Caecilia. Om 3 uur heeft in de zaak de uitreiking van versnaperingen plaats aan de kinderen. Degenen die in aanmerking wensen te komen voor prins carnaval 1967 dienen zich op te geven bij de president der carnavalsvereniging, de heer M. Marell, Swier 21 vóór 10 december a.s.

Nota Bene: In 1967 was Arnold Rietrae heerser over het Veldkretsersrijk onder de naam prins Arnold I.

Wijnandsrade 27 september 1955 – Op dinsdag 27 september zullen de Fathers van Mill Hill in Wijnandsrade een van hun mooie films draaien. Om 4 uur voor de jeugd en om 8 uur avondvoorstelling. De Fathers van Mill Hill vertonen hun nieuwe geluidsfilm Okello, kind van Afrika in zaal L'Ortye. Op donderdag 29 september zullen zij deze film draaien te Schaesberg in het Asta theater. Om 4 uur voor de jeugd en om 8 uur avondvoorstelling.

Wijnandsrade 7 december 1956 – Op zaterdag 8 december a.s. houdt de fanfare "St. Caecilia" haar jaarlijkse feestavond. In de namiddag zal het korps een muzikale mars door de gemeente maken, waarbij men dan tevens huis aan huis de enveloppen zal inzamelen om giften bijeen te brengen ten bate van het instrumentenfonds der vereniging. 's Avonds zal men in zaal L'Ortye aanzitten aan een gemeenschappelijke koffietafel waarbij tevens aanwezig zullen zijn de dames van de leden en overige genodigden. Zondagmorgen zullen de leden gezamenlijk de Hoogmis bijwonen in de parochiekerk, welke zal worden opgedragen voor de levende en overleden leden van de fanfare. Tijdens deze mis wordt het "Andante Religieuse" van Werkman ten gehore gebracht.

Wijnandsrade 11 december 1901 – Het 5-jarig dochttertje van het hoofd der school is onder een afvallende zandmassa geraakt en levenloos daaronder uitgehaald.

Nota Bene: Het kind heette Theresia Josephina Maria Eijck en was in Wijnandsrade geboren op 21 maart 1897 als kind van Frans Jozef Hubert Maria Eijck en Maria Hubertina Elisabeth Thenissen. Het noodlottige ongeval vond plaats op 6 december 1901 en wij vonden het bericht in het Rotterdamsch Nieuwsblad. Het slachtoffer was – anders dan in het bericht vermeld – nog maar 4 jaar oud.

Wijnandsrade 24 september 1908 – Men meldt nog aan de Limburgsche Koerier dat de doodgeschoten Curfs uit Wijnandsrade afkomstig is. Reeds lang bestond er onenigheid tussen de gebroeders Curfs en Bruls over de duiven. Zaterdagavond kregen ze onderling weer twist met het bekende treurige gevolg. Met de kreet: “Leo, hij heeft mij geschoten” zonk de 16 jarige ineen en was dadelijk een lijk. De kogel was midden door het hart gegaan. De vermoedelijke dader werd ’s morgens om 5 uur van zijn bed gelicht. Hij werd geboeid naar Maastricht overgebracht.

Nota Bene: Over deze doodslag op de Brommelerberg werd op 17 maart 2010 een artikeltje in de serie Wijnandsrade Weerspiegeld in Nuth & Omstreken gepubliceerd. Deze serie wordt binnenkort in een boekwerkje uitgebracht.

Wijnandsrade 17 november 1941 – De heer H. Baggen hoofdonderwijzer van de R.K. bijzondere school alhier, gaat op 1 januari a.s. zijn taak neerleggen. Na ruim 40 jaar in dienst van het onderwijs te zijn geweest, heeft de functionaris ingaande 1 januari 1942 wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, ontslag aangevraagd, hetgeen hem eervol is verleend. Op 2 augustus 1881 te Amstenrade geboren, behaalde de heer Baggen in 1901 de acte onderwijzer. Na van 15 juli 1901 af onderwijzer geweest te zijn te Sevenum, werd hij op 1 maart 1905 tot onderwijzer met verplichte hoofdacte te Hulsberg aangesteld. Op 1 december 1909 werd de heer Baggen met algemene stemmen tot hoofd van de toenmalige openbare school te Wijnandsrade benoemd. In 1926 vierde hij zijn 25-jarig jubileum als onderwijzer, terwijl hij in 1934 eveneens onder zeer grote belangstelling zijn hoofdonderwijzer van ons dorp herdacht. De sympathie, welke deze plichtsgetrouwe en steeds hulpvaardige onderwijzer genoot, is toen wel zeer duidelijk en spontaan aan de dag getreden. Alhoewel hijzelf misschien liever had gehad dat deze jubilea onopgemerkt voorbijgingen, werden het voor hem en zijn familie onvergetelijke dagen. In zijn lange en vruchtbare loopbaan heeft de heer Baggen het wel en wee van Wijnandsrade en de groei en bloei

van het dorpje geheel en in alle details meegemaakt en in zijn werkkkring zijn zijn ijver en nauwgezette plichtsbetrachting steeds meer en meer gebleken. Door zijn onderwijs en voorbeeld was de heer Baggen een zegen voor het dorp; niet alleen prentte hij zijn leerlingen een diep godsdienstig leven in, maar wist hij zelf ook door een stichtende levenswandel een goede kern bij de jeugd vast te leggen. De heer Baggen was als onderwijzer “van den ouden stempel” een man, die steeds en voor iedereen klaar stond, altijd te helpen waar zulks maar enigszins mogelijk was. Niet alleen bij zijn medeonderwijzers en kinderen, doch ook bij de andere inwoners van het dorp staat de heer Baggen in hoog aanzien en mede in zijn hoedanigheid van bestuurslid van verschillende organisaties en als kassier van de Boerenleenbank is hij voor ontelbaren steeds een eerste hulp geweest. Zo zal dan voor onze hoofdonderwijzer diens ambtelijke loopbaan spoedig ten einde zijn. Een rijk besteed ambtelijk leven is dan ten einde en de heer Baggen zal van zijn rust kunnen genieten. Moge het hem onder Gods zegen gegeven zijn nog vele jaren in goede gezondheid temidden der zijnen te kunnen doorbrengen; dat is ongetwijfeld de innige wens van het gehele dorp aan welker belangen hij 32 jaar zijn beste krachten gaf op een wijze, die anderen tot voorbeeld mag strekken.

Wijnandsrade 17 maart 1913 – Dezer dagen werd door middel van inklimming diefstal gepleegd ten nadele van de weduwe E. te Wijnandsrade. De dief, die blijkbaar wist dat de bewoonster afwezig was, had zich door het plaatsen van een ladder tegen een der openstaande ramen, weten toegang te verschaffen in de woning, had het hele huis doorgesnuffeld en alles van waarde medegenomen. Daar er enige dagen tevoren bij genoemde weduwe op gelijke wijze diefstal was gepleegd, werd de rijksveldwachter J. met deze diefstallen in kennis gesteld en is het hem gelukt de vermoedelijke dader M. van de door hem achtergelaten voetsporen tot aan zijn woning te volgen en aan te houden. Tevens wordt de aangehoudene verdacht opzettelijk een hoop stro en mest in brand te hebben gestoken, tengevolge waarvan ten nadele van de landbouwer C. enige honderden kilogrammen wortelen en krotten verbrandden. Hij bekende al deze misdrijven te hebben gepleegd. M. werd zwaar geboeid naar de gevangenis te Maastricht overgebracht.

Schinnen 23 januari 1936 – Woensdagmiddag even over vijf uur is te Schinnen op 76-jarige leeftijd overleden de zeereerwaarde heer N. Pijls, rustend pastoor en rector bij de eerwaarde zusters op de Moutheuvel aldaar. Pastoor Pijls werd op 25 december 1859 te Schinnen geboren uit een echt-katholieke regentenfamilie. Hij was een broer van wijlen burgemeester J.H.H. Pijls van Schinnen. Na zijn priesterwijding op 21 maart 1885 te Roermond

Pastoor Pijls (uit het archief van de heemkundevereniging)

was hij op meerdere plaatsen kapelaan, vervolgens rector te Eijsden, pastoor te Mesch en van 1911 – 1932 pastoor te Wijnandsrade. Eenentwintig jaar was hij aldaar de echte goede herder; zijn vriendelijk en joviaal echt-limburgs karakter, zijn blijmoedigheid en hard werken voor de hem toevertrouwde parochianen hadden hem bemind en geacht gemaakt bij allen. Ook op sociaal terrein was hij er werkzaam, richtte er onder moeilijke omstandigheden de Boerenleenbank op en herschiep het kasteel van Wijnandsrade tot een kweekplaats van kruisridders. Vruchtbaar heeft hij te Wijnandsrade gewerkt, ongaarne zagen zijn parochianen hem in 1932 vertrekken genoodzaakt door zijn hoge leeftijd. Op hartelijke en ondubbelzinnige wijze brachten de parochianen hem dank bij zijn vertrek.

De 73-jarige pastoor vestigde zich in zijn geboorteplaats om een welverdiende rust te genieten. Schinnen was hem lief met heel zijn hart, om zijn historie, zijn natuurschoon. Hij leefde met de ingezetenen mee. Was er een kerkelijk of wereldlijk feest of een andere gebeurtenis in het dorp, pastoor Pijls was steeds present. Gaarne gaf hij zijne krachten wanneer er te helpen viel. Dit hebben zeer zeker de eerwaarde zusters mogen ondervinden, voor wie hij zich als rector beschikbaar stelde. Aldaar is hij na slechts twee à drie weken ongesteldheid, welke zondag echter plotseling verergerde zodat hem de H. Sacramenten moesten worden toegediend, overleden. Ook Schinnen zal de vriendelijke en schalkse grijsaard met zijn gouden hart missen. Dat hij algemeen geacht werd, bleek het vorig jaar bij de herdenking van zijn gouden priesterfeest, hetwelk echter op verzoek van de krasse jubilaris slechts op kerkelijk gebied mocht gevierd worden. In feeststoet werd hij kerkwaarts begeleid. Groot was echter de belangstelling van priesters, autoriteiten, verenigingen en particulieren bij de receptie. Thans is pastoor Pijls naar het eeuwige leven over gegaan. Hij heeft mogen terugblikken op een lang en mooi priesterleven, jaren van vruchtbare priesterarbeid, geëerd om zijn heerlijke priesterdeugden, zijn kinderlijk geloof, zijn gebedsijver, zijn daadwerkelijke liefde voor de arme, de lijdende, het kind. Het loon voor dit mooie leven moge hij reeds van zijn Schepper ontvangen hebben. De plechtige uitvaart en begrafenis zal waarschijnlijk zaterdag plaats vinden. Pastoor Pijls ruste in vrede!

Uit het persoonlijk archief van Jack Jetten

Opstelwedstrijd om de Van Der Zee Trofee

“De jaren 50”

Hoe was het toen mijn opa en oma jong waren? Dat is een vraag die iedereen zichzelf soms stelt. Hoe leefden opa en oma toen ze naar de basisschool gingen? Wat waren hun zorgen en vreugden? Een mooi thema voor de jaarlijkse opstelwedstrijd die de opstelcommissie van de heemkundevereniging “Vrienden van Wijnandsrade” jaarlijks organiseert voor de leerlingen van groep 8 van de Stefanusschool in Wijnandsrade. Drie jaar geleden inspireerde een bezoek aan het Schimmertse museum de leerlingen tot een aantal prachtige opstellen. Daarom heeft de opstelcommissie besloten om in 2012 met groep 8 het Nonke Buusjke in Schinveld te bezoeken, ter inspiratie voor de jaarlijkse opstelwedstrijd voor de Trofee van Pater van der Zee.

Groep 8 van de Stefanusschool bestaat in 2012 uit maar 8 leerlingen. Toch zijn er weer veel mooie opstellen gemaakt.

Uit de juryverslagen: *Fantasieerijk. Sterk ingeleefd in de jaren vijftig... Heeft goed opgelet en de dagelijkse praktijk op een boerderij in de jaren vijftig gedetailleerd in beeld gebracht... Verhaallijn in orde... Een leuk en origineel verhaal met een happy end... Een leuk verhaal, soepel verteld... Een erg informatief en leerzaam verhaal, dat met vaart is opgeschreven... Een aangrijpend opstel... Het verhaal heeft een duidelijk begin en einde en de schrijfster werkt naar een climax, iets dat erg moeilijk is... Heel mooi de vooruitgang beschreven aan de hand van concrete voorbeelden... ook het worstelen met de vernieuwingen...*

De jury adviseert: *beter opletten om verleden tijd en tegenwoordige tijd niet zomaar door elkaar te gebruiken, beter letten op goed lopende zinnen.*

De jury heeft alles met veel plezier gelezen.

Leerlingen van de Stefanusschool en meester Van 't Hoofd:

Hartelijk dank!

De jury van de Van der Zee Trofee 2012

Esther Steins, Riek Meijers, Jack Jetten, Wiel Oehlen en Wilfried Dabe-kausen

Verantwoording van de Jury van de Van der Zee Trofee 2012

Totaalpunten en gemiddelde

De jury heeft alle opstellen een rapportcijfer gegeven. De cijfers waar de jury uit kon kiezen, waren van 0 (te slecht voor woorden) tot 10 (ongelooflijk goed). Er waren 5 juryleden. Er zijn 8 opstellen ingeleverd.

Het gemiddelde van de klas was best goed: 7,25. Er was één topper: Vera, met een jurywaardering van 8,4.

De jury zegt over Vera's opstel:

'Een leuk en fantasierijk verhaal, soepel verteld. Mooi opgebouwd verhaal waarin meerdere facetten van het leven van toen aan de orde komen. Verpakt in een verhaal dat zo uit een kinderboek kon komen. Geen alinea-indeling, veel directe rede. Het verhaal heeft een duidelijk begin en einde en de schrijfster werkt naar een climax, iets dat erg moeilijk is. Ik denk dat Vera aardig wat leest'.

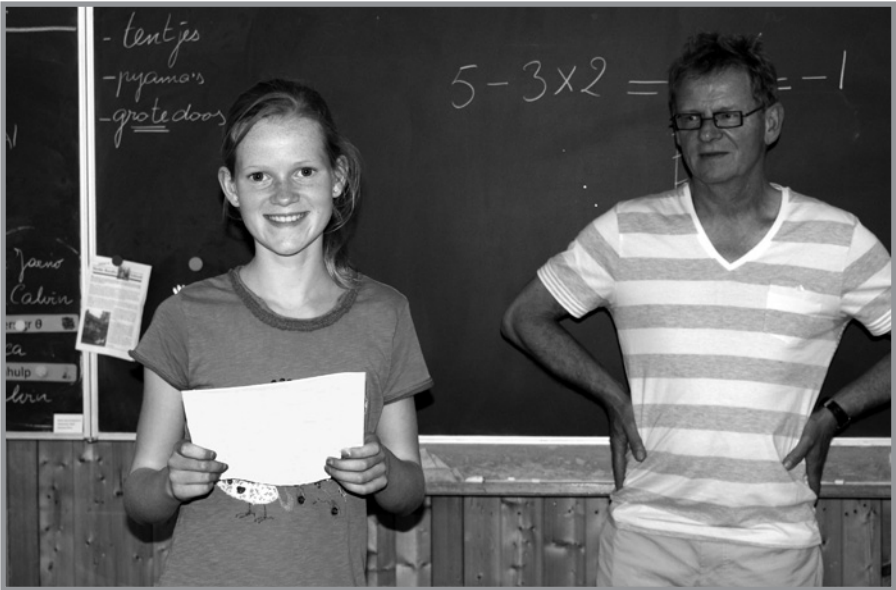
Prijsuitreiking aan Vera Savelberg

Winnend opstel van Vera Savelberg

De jaren 50.

Vader Huub en moeder Miep zitten binnen in huis. Opeens komt hun zoontje Jaap binnengerend. 'Vader, moeder kom gauw ! Er is een dief !' roept hij. Vader Huub staat meteen op en rent achter Jaap aan. Moeder staat ook op en ruimt het kopje dat vader had laten vallen op. Als ze dat heeft opgeruimd loopt ze ook naar de wei waar Huub en Jaap zijn. 'Hebben jullie de dief gezien en weten jullie wat hij wilt stelen ?' Vraagt moeder. 'Nee, hij was te snel weg', zegt vader 'Maar ik denk dat hij nog eens terug komt, dus dan kunnen we hem pakken. Ik hoop wel dat hij van onze dieren afblijft.' 'Dat hoop ik ook, anders moeten we de kippen Aagje, Pip en Kukel missen', antwoordt moeder. 'En dat zijn de kippen die de meeste eieren leggen'. Langzaam lopen ze weer naar huis toe. Als ze thuis zijn zegt moeder 'Huub, wat als die dief nou vannacht terug komt ? Dan is er niemand om de dieren te beschermen.' 'Maak je geen zorgen Miep, we sluiten de hokken gewoon heel goed af en dan kan de dief niet bij de dieren komen', antwoordt vader. 'En morgen zullen we zien of de dief nog is geweest door de voetstappen in de sneeuw'. 'JAAA', schreeuwt Jaap opeens, 'Het gaat sneeuwen en dan kunnen we een sneeuwkip maken !!' 'Ja', zegt moeder 'maar nu is het bedtijd. Ga jij maar alvast naar boven ik kom ook zo.' Jaap loopt naar boven en vader en moeder ruimen de keuken op. Daarna loopt moeder ook naar boven en gaat vader een boek lezen. Intussen heeft Jaap al zijn pyjama aangedaan en ligt hij in bed. Moeder komt naast hem op bed zitten en leest hem nog een verhaaltje voor. Na 10 minuten is het verhaaltje afgelopen en gaat Jaap slapen. 'Welterusten', zegt moeder 'en tot morgen.' 'Welterusten', zegt Jaap. De volgende ochtend als Jaap wakker wordt, kijkt hij als eerst uit het raam en ziet hij dat er buiten een dik pak sneeuw ligt. Hij kleedt zich meteen om en rent naar de kamer van vader en moeder. 'Kijk ! Het heeft gesneeuwd !', schreeuwt hij. 'Au, Jaap. Niet zo hard !' zegt vader. 'Nu kunnen we een sneeuwkip maken !' schreeuwt Jaap weer. Hij was al helemaal vergeten dat er gisteren een dief in hun tuin was. 'Nu kunnen we wel zien of de dief nog is geweest', zegt moeder. 'Oja, de dief', zegt Jaap, en hij wilt al naar buiten rennen. 'Rustig !' zegt vader, 'we gaan eerst eten.' Jaap loopt al naar de keuken. Vader en moeder kleden zich aan en lopen ook naar de keuken. Als ze klaar zijn met eten gaat vader naar de wei en moeder loopt naar de wasmachine in de tuin, waar ook de messenslijper staat. Ze draait aan de hendel. Opeens blijft hij hangen. Moeder trekt hard aan de hendel en ze hoort gekraak. Opeens breekt de hendel af. 'Huub ! Kom eens kijken', roept ze 'de wasmachine is kapot.' 'Ik kom eraan', roept vader terug. Hij kijkt naar de wasmachine en de kapotte hendel. 'Die is echt kapot, die kun je niet meer repareren.' 'En mijn was dan ? Hoe moet ik die droog krijgen ?' Vraagt moeder. 'Ik maak de kachel wel aan en dan kun je de kleding over een stoel voor de kachel hangen.' Zegt vader 'En trouwens de dief is terug gekomen. Ik zag de voetstappen in de sneeuw en het varken is gestolen !' ' dat meen je niet !' zegt moeder. 'Jawel, maar we kunnen de voetstappen volgen. Zo komen we er toch achter wie het varken heeft gestolen.' 'En mijn wasmachine dan ?' zegt moeder. 'Ik kan misschien voor één keer bij buurman Kees de was doen. Ik ga het meteen vragen.' Moeder loopt naar buurman Kees toe en klopt op de deur. Hij maakt

open en moeder vraagt het meteen: 'Hallo buurman, mag ik misschien voor één keer de was bij jullie doen? Onze wasmachine is kapot.' 'Ja hoor, dat mag wel', antwoordt buurman Kees 'wanneer wil je dat komen doen?' 'Het liefst zo snel mogelijk', zegt moeder. 'Is goed', zegt Kees. 'morgen middag? Dan heb ik tijd.' 'Ja hoor', zegt moeder. 'dankjewel en tot morgen.' 'tot morgen, Miep', zegt Kees. Kees maakt de deur dicht en moeder loopt naar huis. Onderweg ziet ze voetstappen. Ze denkt meteen aan de dief, maar ze ziet dat de voetstappen richting de achtertuin van buurman Kees lopen, dus zegt ze tegen zichzelf: 'Nee Miep, buurman Kees steelt heus geen dieren van ons.' Denkend over de voetstappen loopt ze naar binnen. 's Avonds bij het avondeten begint ze erover: 'ik was bij buurman Kees en ik zag dat er van die zelfde voetstappen richting zijn achtertuin liepen en omdat er een varken is gestolen dacht ik misschien...' 'Wat?!' onderbreekt vader haar, 'Heeft buurman Kees ons varken gestolen? Jij gaat morgen buurman Kees afleiden als je toch daar de was gaat doen. Dat loop ik de achtertuin in om te kijken of daar toevallig ons varken is.' 'En ik dan?' vraagt Jaap. 'Jij blijft bij de andere dieren', zegt vader. 'Oke', zegt Jaap 'En als het nou buurman Kees is die ons varken heeft gestolen?' 'tja..' zegt moeder 'dan moeten we toch eens met hem gaan praten. Want zomaar dieren van ons stelen dat kan echt niet!' De volgende ochtend is het zo ver. Moeder pakt de was en loopt naar buurman Kees toe. Ze klopt aan. 'Hallo buurman, lekker weertje vandaag hé?' 'Hoi buurvrouw, ja zeker. Sneeuw en toch lekker warm.' Zegt buurman Kees. Ondertussen sluipt vader de achtertuin van buurman Kees in. Hij kijkt om zich heen en ziet weer de zelfde voetstappen. Vader loopt ze achterna en komt uit bij het schuurtje. Hij kan niet door het raampje kijken. Het is te stoffig. Hij kijkt naar de deur waar moeder en buurman Kees staan. Ze zijn druk het praten en dan grijpt hij zijn kans. Hij maakt het schuurtje open en ziet daar zijn varken staan. Hij tilt het varken op en loopt naar huis. Moeder ziet dat vader het varken heeft en zegt: 'Nou buurman, bedankt voor het wassen van de kleren, maar ik ga maar weer. Dag.' 'Graag gedaan.' Zegt buurman Kees 'Daag!' En moeder loopt naar huis. Als ze thuis is zegt ze: 'Dat had ik nou niet van Kees verwacht dat hij onze dieren zou stelen.' 'Ik ook niet, maar we gaan morgen naar hem toe en vragen we waarom hij dat deed.' Die zelfde avond nog werd er op de deur geklopt. Het was buurman Kees. Hij had gemerkt dat er andere voetstappen in de sneeuw waren en dat het varken weg was. Hij kwam vertellen waarom die het varken had gestolen. Na een lang verhaal zegt hij: 'Het spijt me, ik zal nooit meer jullie dieren stelen.' Hij gaat naar huis en na een tijdje waren ze al vergeten dat hij ooit een beest had gestolen en ze waren weer vrienden.

Vera Savelberg leest voor uit eigen werk

Boekbespreking

De bokkenrijders staan nog altijd volop in de belangstelling, onder andere blijkend uit het centrale thema van het veertigste Cultuur- en Folklorefestival en getuige een niet aflatende stroom aan publicaties over deze boeiende en bloederige episode uit de regionale geschiedenis. Begin dit jaar is daar de heruitgave van 'De knechts van de Warderhoeve' aan toegevoegd, een jeugdroman van de hand van A.J. Toussaint; een veelgelezen boek uit het midden van de vorige eeuw.

Het verhaal handelt over de knechten van de Warderhoeve die in contact komen met de bende van de bokkenrijders. De Warderhoeve – die meermaals door de bokkenrijders is overvallen – heeft in de nabijheid van de Waerderkapel gelegen, nabij camping 'De Watertoren' in de voormalige gemeente Ubach over Worms (tegenwoordig Landgraaf). Ook Wijnandsrade komt prominent in het boek voor.

'De knechts van Warderhoeve', A.J. Toussaint, paperback, € 17,50 (exclusief verzendkosten), verkrijgbaar via www.warderhoeve.nl.

Wiel Oehlen

Uit de oude doos

Sfeerimpressie van de Eerste Heilige Communie op zondag 13 mei 1962 in de St. Stephanuskerk, gecelebreerd door Vincent Meijs, pastoor van Wijnandsrade, 1961-1971.

(foto uit het archief van dokter Maarsink)

Ook IJstijdmensen worstelden met hun geloof

Tegen het einde van de IJstijd smolten grote delen van de kilometers dikke ijsmassa die Noord-Amerika destijds bedekte. Gigantische hoeveelheden smeltwater veroorzaakten een enorme afkoeling van de Atlantische Oceaan hetgeen aanleiding gaf tot een van de meest extreme 'megadrogten' uit de laatste 50.000 jaar¹. Tussen de 18.000 en 15.000 jaar geleden verdwenen de moessonregens uit Zuid-Azië en Afrika en verdroogden zelfs Nijl en Congo. 16.000 jaar terug, op het hoogtepunt van deze catastrofe, dreven ware 'armada's' van ijsbergen van de Hudson Baai naar de noordwestpunt van Afrika en werd ook Europa herhaaldelijk door droogte geteisterd met fatale gevolgen voor plantengroei en wildstand in, onder andere, de Franse Dordogne. Om aan de hongerdood te ontsnappen volgden veel families de kudden naar Midden-Europa en vandaar naar Zuid-Limburg². Onderweg bleven ze dezelfde dieren in steen en been graveren die hun voorgangers al twintigduizend jaar lang hadden afgebeeld en vereerd in Spaanse en Franse grotten, maar vlak voor de volksverhuizing werd dit arsenaal van beschermgeesten aangevuld met extreem gestileerde vrouwenfiguren zonder hoofd en vaak zonder borsten of armen om mensen bij te staan in hun angst voor onbekende gevaren². Het doet vermoeden dat onze prehistorische verwanten geworsteld hebben met de vraag of de tot dan vereerde geesten wel in staat waren om hen in die onzekere tijd te beschermen. De introductie van een nieuwe geest moest aan deze vrees een einde maken.

Gestileerde vrouwenfiguren zonder hoofd uit het Duitse Gönnersdorf (15.000 jaar oud)

(Afbeelding uit het privé-archief van de auteurs)

Nog niet zo lang geleden betwijfelde men hardop of Cro-Magnons wel logisch-abstract konden denken, laat staan dat zij gelovig waren³. De afgelopen jaren is er echter veel veranderd. De meeste wetenschappers praten nu zonder omwegen over de ontwikkeling van het symbolisch denken en over prehistorische heiligdommen die al kort na hun aankomst in Europa ontstonden⁴. Hoe kunnen we anders abstracte figuren verklaren, zoals de ‘rond-vrouw’ die ruim 35.000 jaar voor onze jaartelling in de Italiaanse grot van Fumane⁵ geschilderd werd?

‘Rund-vrouw’ (met ‘borsten’ en forse heupen), geschilderd met rode oker in de Italiaanse grot van Fumane (35-42.000 jaar oud; gebaseerd op Broglio en anderen, 2009). We kunnen slechts gissen wat deze schijnbaar dansende figuur in de handen houdt.

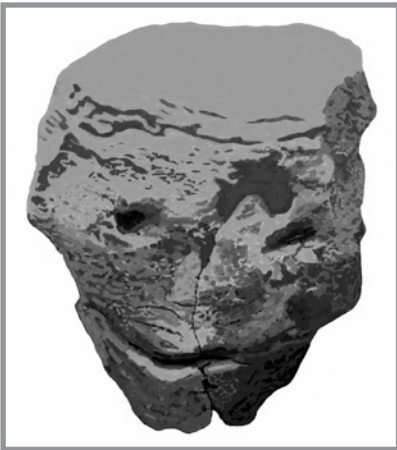
(Afbeelding uit het privé-archief van de auteurs)

Ruim duizend jaar eerder (17.000 jaar geleden) had dezelfde megadroogte Zuid-Europa al een tijd in zijn greep gehad. Ook toen trokken onze voorouders naar Midden-Europa om nieuwe leefgebieden te verkennen. Hun zoektocht strandde voortijdig in Polen nadat een van die families, bestaande uit drie mannen, vijf vrouwen en acht kinderen, op gruwelijke wijze was afgeslacht door daar al aanwezige Oost-Europese nomaden⁶. De omstandigheden voor de achterblijvers in Frankrijk en Spanje waren niet veel beter, zoals de vele verlaten bivakplaatsen uit deze periode suggereren. We kunnen alleen maar fantaseren over het lot van degenen die er jaarlijks verbleven hadden. Ze moeten hun vertrouwde geesten vergeefs om hulp hebben gesmeekt en uiteindelijk zijn gaan twijfelen of deze hen tegen de hongerdood konden beschermen⁷. Dit heeft tot een radicale ommezwaai in hun geloofsuitingen geleid. Net als elders in Noord-Spanje hadden ontelbare generaties in de grot van Altamira de geesten van hert en paard vereerd⁸, dieren die

tevens bovenaan op de menulijst stonden. Men aarzelde echter niet om deze afbeeldingen te overschilderen met een complete kudde bizon (het wereldberoemde ‘Plafond met de Bizon’) toen ze in nood verkeerden. Vanaf dat moment was de bizon de belangrijkste beschermgeest langs de noordrand van Cantabrisch Gebergte⁹, hoewel het dier slechts zelden gejaagd werd en men vooral hert bleef eten.

In de grot van El Juyo, op nog geen twintig kilometer van Altamira, heeft een groep mensen in dezelfde periode een uitzonderlijke offerplaats gecreëerd voor een onbekende ‘godheid’¹⁰. Ze maakten een kuil van ongeveer een vierkante meter en vulden die met talrijke offergaven die van elkaar gescheiden werden door dunne lagen gekleurde aarde: schelpdieren van de nabije kust, ree- en hertenbouten, frambozen, bramen en bessen, klonten rode oker en zelfs 25 splinternieuwe speerpunten, zodat er uiteindelijk een heuvel ontstond die bijna tot hun middel reikte. Minimaal tien tot vijftien volwassenen waren nodig om er een bijna duizend kilo zware kalkstenen plaat op te plaatsen. Naast de offergaven werd een steen gelegd die zodanig bewerkt was dat een gestileerd hoofd ontstond. Rond deze plek heeft men later nog verscheidene malen nieuwe offergaven opgestapeld. Joaquín González Echeagaray en Lesley Freeman bestempelen dit geheel als de oudst herkenbare offerplaats uit de geschiedenis van de mensheid en een duidelijke aanwijzing voor religieus gedrag door meerdere mensen tegelijk.

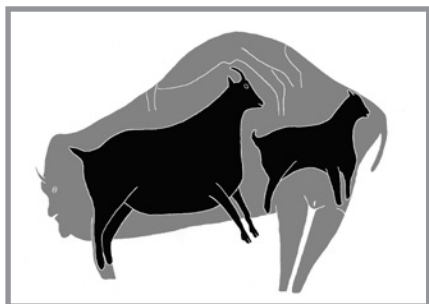
Een al even uniek heiligdom vinden we 700 kilometer naar het noordoosten bij het Franse Angles-sur-Anglin. Onder de overhangende rotswand van Roc-aux-Sorciers had men een vijftig meter lang fries gekerfd waarin bizon een hoofdrol speelden.

Stenen hoofd van een ‘godheid’ uit het Spaanse El Juyo (17.000 jaar oud; gebaseerd op Freeman en González-Echeagaray, 1981), gevonden op de vele offergaven die hier bijeen waren gebracht.

(Afbeelding uit het privé-archief van de auteurs)

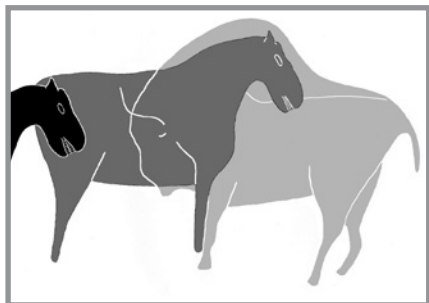
Toen droogte en honger 17.000 jaar geleden hun tol opeisten en de geest van de bizon hun roep om hulp niet beantwoordde, hebben ze een aantal bizon reliëfs opzettelijk vernield en vervangen door andere van steenbokken en vrouwelijke onderlijven¹¹. De laatste symboliseren waarschijnlijk vruchtbaarheidsgeesten hetgeen niet zo verwonderlijk is in een tijd waarin heel veel mensen voortijdig stierven als gevolg van voedselgebrek. Onder de steenbokken stond een gestileerd stenen hoofd dat herinneringen oproept aan dat van El Juyo. Tot nog toe kennen we slechts drie van zulke hoofden uit de laatste 30.000 jaar van de IJstijd en alle drie stammen uit dezelfde crisisperiode waarin men zowel in Spanje als Frankrijk de ene geest voor de andere heeft ingeruild.

Reconstructie hoe een van de bizons in het Franse Roc-aux-Sorciers 17.000 jaar geleden vervangen is door drie steenbokken en een vrouwelijk onderlijf (gebaseerd op Pinçon, 2010).

(Afbeelding uit het privé-archief van de auteurs)

250 kilometer ten zuiden van Roc-aux-Sorciers ligt Cap-Blanc, in een zijdal van de Vézère. Ook daar heeft men gebroken met de al generaties bestaande verering van de bizon, maar in plaats van steenbokken en vruchtbaarheids-

Reconstructie hoe een van de bizons in het Franse Cap-Blanc 17.000 jaar geleden vervangen is door drie paarden (gebaseerd op Bourdier en anderen, 2011).

(Afbeelding uit het privé-archief van de auteurs)

symbolen werd gekozen voor de geest van het paard¹².

Deze voorbeelden illustreren hoe natuurlijke rampspoed IJstijdmensen aan het twijfelen bracht of hun geloof wel het juiste was en hen ertoe aanzette om uiteindelijk voor andere geesten te kiezen. Tevens lijkt iedere groep zelfstandig inhoud te hebben gegeven aan zijn religieuze beleving. In dit opzicht was er toen al sprake van een pluralistische samenleving. Bovendien laat de explosie van kunstuitingen in dit korte tijdsbestek zien dat ook in de IJstijd al het gezegde gold: 'nood leert bidden'.

Martin en Cristi Bless-Fernández

Bibliografie

- (1) Stager, J.C. en anderen, Catastrophic drought in the Afro-Asian monsoon region during Heinrich Event 1, *Science* 331, 2011, 1299-1302.
- (2) Fernández Narvaiza, C. en Bless, M., Geesten van de moeders – Europa 15.000 jaar geleden, Mijnsheerenland, Aristoscorpio, 2009.
- (3) Rozoy, J.G., Les capacités mentales des artistes paléolithiques de l'Ardenne, *L'Anthropologie* 101, 1997, 83-113.
- (4) Teyssandrier, N. en Bon, F., L'émergence de l'Aurignacien et son rôle dans le développement de la pensée symbolique, *Préhistoire, Art et Sociétés* 63, 2008, 7-16.
- (5) Broglio, A. en anderen, L'art aurignacien dans la décoration de la Grotte de Fumane, *L'Anthropologie* 113, 2009, 753-761.
- (6) Kozłowski, S.K. en Sachse-Kozłowska, E., Magdalenian family from the Maszycka Cave, *Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums Mainz* 40, 1993, 115-205.
- (7) Martin, C., Ze noemden hem Anders, Soesterberg, Aspekt, 2012.
- (8) Saura Ramos, P.A., The cave of Altamira, New York, Abrams, 1999.
- (9) Utrilla, P. en Martínez-Bea, M., Sanctuaires rupestres comme marqueurs d'identité territoriale: sites d'agrégation et animaux "sacrés", *Préhistoire, Art et Sociétés* 63, 2008, 109-133.
- (10) Freeman, L.G. en González Echegaray, J., El Juyo: a 14.000-year-old sanctuary from Northern Spain, *History of Religions* 21, 1981, 1-19.
- (11) Pinçon, G., Le Roc-aux-Sorciers (Angles-sur-Anglin, Vienne): un habitat orné, *Association des Publications Chauvignaises Mémoire* 38, 2010, 407-440.
- (12) Bourdier, C. en anderen, Histoires de bisons et de chevaux: regard sur l'évolution de la frise pariétale de Cap-Blanc (Marquay, Dordogne) à travers l'analyse du panneau de l'alcôve, *Paleo* 21, 2011, 17-38.

Op 21 oktober verzorgt Martin Bless in de bibliotheek van Nuth een dialezing over dit onderwerp.

Communicantjes

Eerste H. Communie Groep 4 (Hemelvaartsdag, 17 mei 2012)

1. Daan Versteegen, 2. Rouell Pesch, 3. Jurre Dijkstra, 4. Mart van der Vleuten, 5. Renzo Webers, 6. Bram Sniijders, 7. Marijn Versteegen, 8. Joep Gerards, 9. Mandy Stevens, 10. Arianne Driessens, 11. Amber Mulkens, 12. Daphne Habets, 13. Demie Driessen, 14. Nancy Moonen, 15. Danique Lagrouw, 16. Nick Bruls, 17. Jill Claessen, 18. Noor Cox, 19. Veerle Steijns.

Vakantietip

Een nieuw kasteel in Guédelon, gebouwd met oude materialen en technieken

Zeg Wijnandsrade en je zegt Kasteel Wijnandsrade. Er is de afgelopen eeuwen veel veranderd, ook in Wijnandsrade. Maar ons kasteel met zijn voorhoeve is wat het altijd al was: een plek waar wordt gewoond en gewerkt, een plek voor mensen. Toen men het kasteel bouwde, bouwde men blijkbaar nog voor de toekomst.

Je vraagt je wel eens af hoe ze dat vroeger deden, Menige moderne vakman zou zich vermoedelijk eens achter zijn oren krabben, als hij moest gaan bouwen met middeleeuwse materialen, gereedschappen en ambachtelijke technieken, zonder motoren, zonder kunststoffen, zonder moderne communicatiemiddelen. Dat bedacht een stel mensen in Frankrijk ook. In Frankrijk zijn nog heel veel kastelen: de châteaux. Ze zijn werkelijk overal. Het is daarom niet gek dat enkele mensen eens een kasteel wilden gaan bouwen zonder moderne hulpmiddelen. Zo konden ze aan den lijve ervaren wat onze voorouders meemaakten toen zij, lang geleden, een nieuw kasteel bouwden. In Guédelon wordt op dit moment een echt Frans château gebouwd, middeleeuws gereedschap, middeleeuwse technieken, middeleeuws materiaal... de kastelenbouwers dragen er in 2012 zelfs middeleeuwse werkkleding! Het project in Guédelon is een attractie voor iedereen, jong en oud. Als u toch op vakantie gaat en geïnteresseerd bent in onze oude cultuur, dan is een vakantie naar Guédelon een uitstekend idee.

De bouwvoorschriften van koning Philippe August

Guédelon is een experimentele archeologische bouwplaats, een soort openluchtlaboratorium. Het is een bouwplaats zoals die er in het begin van de 13e eeuw zou hebben kunnen uitzien. Guédelon is het tegenovergestelde van een archeologische opgraving. Het kasteel van Guédelon is geen restauratie of herbouw van een bestaand kasteel. Het is een volledig nieuw ontwerp van Jaques Moulin, hoofdarchitect van de Franse Monumentenzorg. Zijn uitgangspunt is de architecturale richtlijn die koning Philippe August in de 13e eeuw had afgekondigd. Deze koning besloot de militaire architectuur van kastelen in zijn grondgebied te standaardiseren. Het oude Louvre in Parijs is een voorbeeld van zijn architectuurrichtlijn. De kastelen hebben een veelhoekig grondplan met hoge gemetselde courtines met een schuine basis.

Aan de voet van deze courtines bevindt zich een droge gracht. De cilinder-vormige hoektorens hebben schietgaten. Verder is er een grotere en hogere hoektoren, de zogenaamde Tour maîtresse, en een châtelet tussen de twee verdedigingstorens aan de ingang.

Reis door de tijd

Als u in Guédelon de poorten van de ontvangtschuur bent gepasseerd, bevindt u zich in een andere tijd. Geen geluiden meer van machines of motoren, maar een plek midden in de natuur, waar alle zintuigen worden geprikkeld. Geluiden van het gereedschap van de steenhouwers en houthakkers, paardenhoeven en de hamer van de smid die op het aanbeeld neerkomt, dompen u onder in de 13de eeuw.

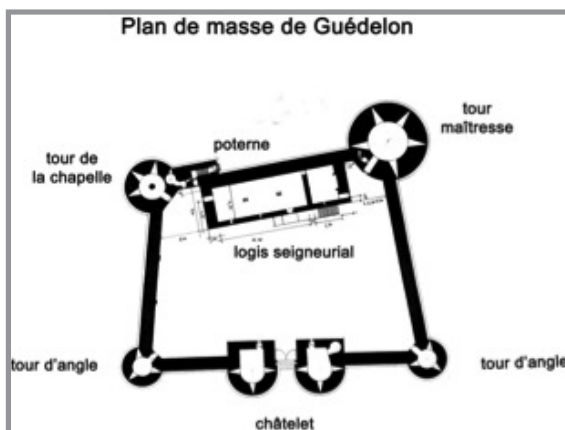
Het uithouwen van stenen, het bouwen van een muur, het bewerken van hout en het transport met behulp van paarden zijn allemaal technieken en vaardigheden die u kunt (her)ontdekken tijdens een bezoek aan Guédelon. Niet alleen door te kijken, maar ook door met de ambachtslieden van gedachten te wisselen, wordt van alles duidelijk. Guédelon maakt wetenschap voor iedereen toegankelijk.

(foto's uit het privé-archief van de auteur)

Levende geschiedenisles voor de jeugd

Guédelon is een uitstekende praktische aanvulling op het geschiedenis-onderwijs van onze Stefanusschool. Tijdens een bezoek aan de bouwplaats wordt op een ludieke manier verteld over geschiedenis, architectuur, meetkunde en andere wetenschappen en wordt aan de hand van concrete voorbeelden ter plaatse uitleg gegeven. Hier is niets virtueel. Op deze bouwplaats midden in de bossen bundelen vaklieden hun kennis om samen dagelijks te bouwen aan een heuse burcht.

(Afbelding uit het privé-archief van de auteur)

September 2012

Maandag tot vrijdag open van 10.00 tot 17.30 uur

Zaterdag en zondag open van 10.00 tot 18.00 uur

Op woensdag gesloten

Van 1 oktober tot 4 november 2012

Maandag tot zondag open van 10.00 tot 17.30 uur

Op woensdag gesloten

Opgelet: laatste toegang 1 uur voor sluitingstijd.

(Voor meer informatie: <http://www.guedelon.fr/>).

Wilfried Dabekaussen

Jaaroverzicht 2011

Op maandag 21 maart vond onze algemene ledenvergadering plaats. Na afloop verzorgde Wilfried Dabekaussen een presentatie over de beroemde Limburgse fotograaf en cineast Hub. Leufkens, waarna de aanwezigen konden genieten van de film 'Zuid-Limburg, land van orchidee en nachtegaal'.

Op 17 april brachten twintig leden een bezoek aan de tijdtunnel van Botrange in de Belgische Hoge Venen. De aanwezigen waren bijzonder te spreken over de deskundige begeleiding door Martin Bless.

Toelichting door Martin Bless in de tijdtunnel van Botrange (foto: Wilfried Dabekaussen)

Op zondag 1 mei trok – inmiddels alweer voor de 138ste keer – de jaarlijkse bedevaart van Wijnandsrade naar de basiliek van Sittard. Twintig sportievelingen maakten van de gelegenheid gebruik de heenweg naar Sittard te voet af te leggen.

Enkele weken voor de dodenherdenking hebben anonieme vandalen de oorlogsplaquette nabij het oude kerkhof geroofd. Medewerkers van Waterschap Roer en Overmaas hebben de zwaar beschadigde aluminium plaat eind mei in de Geleenbeek teruggevonden en via de gemeente Nuth weer bij ons terugbezorgd. De gedenkplaat was zo zwaar beschadigd dat wij ons genoodzaakt hebben gezien een nieuwe plaquette te laten aanmaken. Daarop zijn de namen van de Amerikaanse soldaten toegevoegd, die in 1944 zijn overleden bij een ongeluk in Swier. De onthulling van de nieuwe oorlogsplaquette heeft op 4 mei 2012 plaatsgevonden tijdens de jaarlijkse dodenherdenking. (Zie elders in dit bulletin).

Oud-pastoor Jan van der Zee lanceerde in 1996 het idee voor groep 8 van de St. Stefanusschool jaarlijks een opstelwedstrijd te organiseren. De leerlingen krijgen daarbij de opdracht een opstel te schrijven over een regionaal getint thema. De opstelwedstrijd ging deze keer over de Romeinen en was gekoppeld aan een bezoek van de leerlingen aan het Thermenmuseum in Heerlen. De eerste prijs en de wisselbeker werd gewonnen door Guyvan Maessen en de tweede prijs door Roan Lochs.

Bezoek door leerlingen van de St. Stefanusschool aan het Thermenmuseum

In 2010 is de Motte achter het kasteel weer in oude glorie hersteld. Er is het nodige snoeiwerk verricht, enkele prieeltjes zijn geplaatst en er zijn nieuwe kornoeljesstruikjes geplant, die sinds begin 2011 weer jaarlijks in bloei staan. Op 1 oktober hebben wij een bezoek aan Limbricht gebracht, alwaar ons door de Amici Salvii een rondleiding werd aangeboden in het oude Salviuskerkje, De excursie is bijzonder in de smaak gevallen. Het was alleen jammer dat er zo weinig belangstellenden zijn meegegaan.

Wij ontvingen van het Huis voor de Kunsten in Limburg een uitnodiging voor de deelname aan een Inspiratiedag voor alle heemkundeverenigingen en historische kringen van Limburg. Het Huis voor de Kunsten Limburg is een provinciale instelling die zich inzet voor amateur- en professionele kunsten en het cultureel erfgoed in Limburg. Tijdens deze conferentie werden acht activiteiten gepresenteerd, die op een vernieuwende manier het lokale erfgoed onder de aandacht van de bevolking brengen en die volgens het Huis voor de Kunsten zonder al te veel moeite door andere verenigingen zouden kunnen worden overgenomen. Het gaat om projecten die de bevolking van een dorp, wijk of buurt actief betrekken bij hun eigen verleden. Wij mochten maar liefst twee presentaties verzorgen: Hub Gerards over de heringerichte Motte (en de beplanting ervan met kornoeljes) en Math Marell over de traditie van het verbranden van de kermisman.

En verder verschenen in 2011 opnieuw twee bulletins, met aandacht voor geschiedenis, cultuur en actuele onderwerpen en hebben wij weer enkele rondleidingen in de kerk en het kasteel verzorgd, onder andere voor het bestuur van het Land van Herle en in het kader van enkele familiereünies.

Regelmatig ontvangen wij schenkingen, die wij in ons documentatie- en archiefcentrum in de oude pastorie opbergen. De belangrijkste schenkingen van het afgelopen jaar:

- acht foto's van de St. Stephanuskerk, gemaakt door de Monumentenzorg en afkomstig van pastoor Fr. Crutzen van Ransdaal;
- een grote voorraad boeken en tijdschriften (onder andere) over geschiedenis, heemkunde en maatschappij uit de nalatenschap van oud-pastoor Souren;
- vijf schilderijen van de hand van Niek Wetzels, 1 pentekening van de hand van Ru de Vries en 1 luchtfoto van Wijnandsrade uit de nalatenschap van Gir Wetzels;
- van Hub Gerards een aantal notariële akten uit de eerste helft van de

vorige eeuw, afkomstig van de heer Hubert, Joseph van Oppen getrouwd met Maria Steins en woonachtig in de pastoriestraat in Wijnandsrade (de broer van de voormalige dorpsmid);

- en van Pierre Sniijders een groot aantal documenten, waaronder:
 - de bijgewerkte stamboom van de families Sniijders en Keijbets;
 - een kopie van een logboek van de pachter-rentmeester van de kasteelhoeve Wijnandsrade in de jaren 1744 tot en met 1747 (met aan-vullende aantekeningen tot en met 1756);
 - een beschrijving van het leven van heeroom-pastoor Hubert Spierts;
 - de historie van het Hoenshuis te Voerendaal;
 - de redevoeringen van burgemeester Sniijders;
 - een kopie van een logboek uit de 18de eeuw van Genhoes in Rao;
 - de bestuursnotulen en de financiële documentatie van het Gemeenschapshuis;
 - en documentatie met betrekking tot het verenigingsleven, de woningvereniging en de Boerenleenbank.

Wiel Oehlen

Onderscheidingen

Bij gelegenheid van Koninginnedag ontvingen twee plaatsgenoten uit handen van burgemeester Hubert Vos de versierselen, behorende bij de koninklijke onderscheiding Lid in de Orde van Oranje Nassau.

Piet van de Sanden viel deze eer te beurt naar aanleiding van zijn vele bestuursfuncties, onder andere bij het kerkbestuur van de St. Stephanusparochie, het schoolbestuur van de St. Stefanusbasisschool, het Cultuur- en Folklorefestival, handbalvereniging Wijnandia en carnavalssociëteit Mirlitophile in Valkenburg.

Piet van der Sanden

Wim Stevelmans

Wim Stevelmans heeft deze hoge onderscheiding te danken aan zijn jarenlange belangeloze inzet voor handbalvereniging Wijnandia (als bestuurslid, jeugdcoach en vrijwilliger), het Cultuur- en Folklorefestival, de plaatselijke tennisvereniging en de Koninklijk Erkende fanfare St. Caecilia.

Op Tweede Paasdag mocht koster Zef Coenen na de H. Mis, uit handen van pastoor L'Ortye, de versierselen en de daarbij behorende akte ontvangen van de kerkelijke onderscheiding Pro Ecclesia Et Pontifice. Zef werd daarmee geëerd voor zijn jarenlange inzet voor de kerk, niet alleen als koster (met alles wat daarbij komt kijken) maar ook als organist.

Zef Coenen (foto:Truus Bindels)

Hoeve de Oude Bongard

Momenteel staat “landgoed de Oude Bongard” in Wijnandsrade te koop, volgens de beschrijving betreft het een zeer luxe authentieke carréboerderij aan het begin van de Allee van kasteel Wijnandsrade ter grootte van ca. 1,66 ha. met vrij uitzicht over het glooiende landschap en het rustieke beekdal van de Bissebeek. “De boerderij heeft veel authentieke (vakwerk) elementen en bestaat uit 10 ruime woonvertrekken en zijn allen in een hoog afwerking-niveau gerenoveerd. De cour vormt het hart van deze hoeve en is een plek voor rust en onthaasten. Rondom de hoeve ligt een landschapspark met streekeigen beplanting en o.a. een voormalig bakhuisje (40 m²) voor opslag van tuingereedschap en een ruime zwembijver. Voorts zijn er een hoogstam fruitweide, een bloementuin, en meerdere ruime terrassen. Het perceel is afgezet met meidoornhagen en solitaire bomen”.

De hoeve moet een bedrag van ruim 1,2 miljoen opbrengen, ongeveer hetzelfde bedrag dat honderd jaar geleden werd neergeteld, toen het complete “landgoed Wijnandsrade” d.w.z. alle onroerende goederen (waaronder het kasteel en de verschillende pachtboerderijen) van de familie Von Bongard in Wijnandsrade van eigenaar verwisselden. Toen was het echter in rijksmarken, nu in euro's.

De Oude Bongard in 1977 (foto uit het archief van de heemkundevereniging)

Hoewel de gedeeltelijk in mergelsteen opgetrokken gesloten hoeve in haar huidige vorm uit de tweede helft van de 19e eeuw dateert, betreft het van oorsprong een eeuwenoude boerderij. In een acte van 20 augustus 1471 wordt de hoeve ("de hof Bongart in de heerlijkheid Wynantzroide") al genoemd, als het daar heet dat Johan van Wustenroide en zijn vrouw Maria van Retersbeeck hun goederen onder hun kinderen verdelen. Zoon Merten krijgt bij deze gelegenheid de "Bongard" toebedeeld, alsmede een rente van 5 malder rogge uit Mertens goed tot Wuestenrode, landerijen tussen Clemmen und Walhem". Deze Merten van Wuestenroide is leenstadhouder van Johan van Mascherel, Heer van Wijnandsrade. Uit een register van lenen van het Huis Wijnandsrade uit 1500 blijkt echter dat het indertijd al bij de "Bongard" ("Bongaertshoeff") om twee verschillende hoeven ging die bij elkaar lagen en van elkaar afhankelijk waren: "item der hoff zom Bongart, dar van ist man Johan van der Hoven, poerter zo Tricht, steit zo entfangen mit einem gantzen hergewer", en verder: "item der hoff zor Hoven der in den hoff zom Bongart gezogen ist, dar van ist man der selve Johan vurs. steit zo entfangen mit einem gantzen hergewer. Diese vurs. hove hait Johan entfangen fur sich und sein mitgedelinge". Van die twee hoeves is uiteindelijk alleen de "Oude Bongard" overgebleven, hetgeen blijkt uit de nota die bij de opgave uit 1678 van Hendrik Franssen, stadhouder der lenen van het Huis Wijnandsrade, is gevoegd: "diese zwey lehen sinds in einen hoff getrocken und bringen nach der alte Ordnung aus 70 bounder anno 1547, 71 bouner und in den schatzzedule 40 bouner und ist anno 1570 durch Peter Dolmans mit diesen beiden lehen belehnt worden nach dem manrecht und hatt darumb huld und aydt gethan und die rechten bezahlt, nach desselben absterben ist dieser zweyer lehen empfängers offen anno 1633".

In deze stukken die pastoor Peeters indertijd boven water haalde, wordt de naam "Peter Dolmans" genoemd. Het betreft jonker Peter Dolmans, drossaard te Ham sur Heure (bij Charleroi), overleden vóór 25 maart 1610 te Maastricht, begraven in de St. Janskerk aldaar. Hij was het die in 1570 met de "hoff zum Bongart" en met de "Hof van der Haeren, beide gelegen in de heerlijkheid Wijnandsrade, beleend werd. De twee hoven werden zoals gezegd tot een hoeve samengetrokken met een gezamenlijke grootte van 71 bunder. Via het huwelijk van Dierick Doelmans met Maria van der Hoeven was de "Bongard" (Bongaertshoeff) in het bezit van de Dolmansen gekomen. Johan van der Hoeven wordt als neef genoemd van Johan Mascherel (1454-1506), heer van Wijnandsrade, die de "Bongard" als leen in het bezit gaf aan de familie Van der hoeven. Vervolgens viel dit bezit door deling en vererving aan de twee kinderen van Dierick Doelmans en Maria van der Hoeven. Al

vlug – in 1535 – ruilde Hendrick, één van de twee, zijn deel in de “Bongard” met zijn broer Frans voor Frans’ deel in het stokgoed “de Hoge swaen” te Limmel, waardoor Hendrick “De Hoge Swaen” in zijn geheel in het bezit kreeg. Aanvankelijk had Hendrick immers 1/8 deel van de “hoeff toe Bongart” via zijn tante Catharina van der Hoeven in bezit én het deel dat hij verworven had via zijn eerste vrouw Elisabeth Noetstocks. Haar vader (Peter) had die goederen na het overlijden van zijn schoonvader verkregen (1543). Het aandeel dat Frans in de “Bongard” bezat was aanzienlijker en besloeg meer dan 50 bunder (1587). Over zijn aandeel ontstond twist met jonker Werner van den Bongart, heer van Wijnandsrade, met als gevolg: een proces dat zich voortsleepte van 1580 tot 1624. De Dolmansen sprake over een rente van 300 daalder en Werner van den Bongart over 500 daalder. Er werd aangevoerd dat in 1554 oorlog uitgebroken was en de kisten met rollen, registers, etc. van Wijnandsrade naar Sittard vervoerd waren en vervolgens naar Paffendorf. Na de belegering van Maastricht in 1579 waren de problemen ontstaan, doordat deze authentieke papieren verdwenen waren. Na een aantal tussenvonnissen bleek in Brussel nog een laatste tussenvonnis geweest te zijn op 14 februari 1624. Of hiermee een einde gekomen was aan het proces, is in de archieven van Paffendorf niet te achterhalen. Wél zijn de goederen in het bezit van de familie Dolmans gebleven, tot en met Johannes Edmundus Dolmans, kanunnik te Kortesseem (1670-1680) .

Rond 1650 wordt Thijs Bisschops (Buschof) genoemd als “half-fer” (half-win) op de “Bongard”; hij is dan eigenaar van vier paarden . Waarschijnlijk is het dezelfde Teisz Bischops, gehuwd met Maria NN. die daarvoor een tweetal kinderen in Voerendaal laat dopen, namelijk in 1634 en in 1646. Vervolgens komen we Willem Raven als pachter op de (Oude) Bongard tegen. Zijn zoon Jan woont en werkt op “t Heufke” onder Klimmen, een hoeve die toebehoort aan de heer van Wijnandsrade. Beiden worden in 1654, in 1658 en in 1663 als zodanig genoemd .

Op 22 mei 1666 tekende ene Peter Habets een pachtcontract met de baron aangaande “den hooff den Bongart genaemt”. Peter was een zoon van Gerard Habets en Johanna Rameckers en gehuwd met Elisabeth Coenen. In een acte van 5 maart 1679 wordt hij samen met (zijn broer?) Jan Habets tegen als pachter en borg op “de Bongard” . Of het de Jan Habets is die op 19 december 1702 in Wijnandsrade kwam te overlijden? In ieder geval hertrouwde Peter Habets na de dood van zijn vrouw op 13 september 1691 met de veel jongere Anna Waelen (1665-1745), eveneens uit Wijnandsrade . Peter zelf overleed in Wijnandsrade op 4 februari 1706 .

Uit een opgave van 1678 van Hendrik Franssen, stadhouders der lenen van het Huis Wijnandsrade, vernemen wij het volgende: “der hoff zum Bongart mit seinem Zugehör rühret zu lehen vom Hause Winandsrade und stehet zu empfangen mit einem gantzem hergeweyde und den kleinen rechten. Item der hoff von der Haeren mit seinem Zugehör, gehöret zum lehen vom Haus Winandsrade und stehet zu empfangen mit einem gantzen hergeweyde und den kleinen rechten”. Op 13 en 14 oktober 1686 werd de hof Bongard door landmeter Nicolaes Frissen als volgt opgemeten: “eerstelijk een stuck lands groot achtendertig buijnder twee morgen achttien kleijn roeden, reijgen. De bemden van den voors. hoff, ende den weg langs de Bongarder weijde naer Climmen gaende ter andere syden; intem een stuck groot twee buijnder drie morgen en 49 kleen roeden vier voeten, reijg. Den voors. Weg naer Climmen gaende ende de Bongarder weijde ter andere sijde voor hoofft de Velder gewanden; item een stuck gelegen naer den Velder Bosch warts, daer den weg is doorgaende, groot drie buijnder twee morgen 32 cleen roeden reijg. een sijde de gewande van den hoff te Velde; item den bembt onder die gewande groot drie boender drie morgen ses cleen roeden; item de huijs weijde is groot bevonden acht boender drie morgen 97 kleijn roeden” .

Het was in 1727 dat de adellijke familie Von Bongard in Wijnandsrade een nieuwe pachthoeve Bongard liet bouwen . Sindsdien zou deze “Nieuwe Bongard” de eigenlijke pachtboerderij van de baron zijn. De “Oude Bongard” werd van de hand gedaan en kwam uiteindelijk in het bezit van Jan Willem L’Ortye (1731-1794), als opvolger van zijn (ongehuwde) oom Thomas L’Ortye (1691-1762) pachter op hoeve Brommelen en gehuwd met Gertrude Somja (1734-1774). Waarschijnlijk was het sinds de verkoop van de voorouderlijke goederen in Trembleur (Land van Herve) in 1776 dat hij het zich als pachter kon veroorloven een eigen boerderij te kopen . Toch bleef hij gewoon als pachter op hoeve Brommelen wonen en bleef ook de Oude Bongard een pachtboerderij. Door vererving werd de boerderij in 1794 eigendom van Jan Willems oudste zoon Jan Hubert L’Ortye (1767-1845) . Deze was op dat moment pachter van de “Nieuwe Bongard” en sinds 1791 gehuwd met Johanna Margaretha Rosenboom (1773-1819). Maar ook hij bleef (evenals zijn vader) gewoon pachter. Het was in het voorjaar van 1808 dat hij samen met zijn gezin van de Nieuwe Bongard naar de kasteelboerderij van Wijnandsrade verhuisde, waar hij de pacht overnam van (zijn aange-trouwde oom) Hubert Goffin (1738-1823) , in tweede huwelijk met Maria Helena Heuts (1755-1822). Goffin had de kasteelboerderij sinds 1784 in pacht en verhuisde in het voorjaar van 1808 naar de Nieuwe Bongard.

Sinds hij op de kasteelhoeve woonde bekleedde Jan Hubert L'Ortye tal van openbare functies. Hij was niet alleen van 1816 tot 1822 lid van het kerkbestuur (of van de "kerkfabrieksraad" zoals dat toen officieel heette), maar ook van 1807-1817 wethouder, en van 1817 tot 1827 zelfs burgemeester van Wijnandsrade .

Hoewel er na de Peter Habets beslist nog andere pachters op de Oude Bongard moeten zijn geweest, is de eerstvolgende pachter die we er tegenkomen Arnold Dirx (1727-1811). Als zodanig wordt hij in 1753 en 1754 genoemd . Arnold was gehuwd met Maria Lemmens. In 1752 woonden het echtpaar in Nuth (Nierhoven) waar hun zoon Jacobus werd geboren. Daarna woonden ze in Wijnandsrade, op de "Oude Bongard" dus, waar hun dochter Maria Anna werd geboren. In 1763 woonden ze echter in Meerssen, waar hun dochter Maria Elisabeth kwam te overlijden. In 1765 woonden ze weer in Nuth, waar hun zoon Jan Godfried werd geboren. Zowel Maria als Arnold kwamen ook in Nuth te overlijden, in 1788 resp. 1811. In 1763 werd de pacht op de Oude Bongard overgenomen door Nicolaas Nijsten (1730-1793) uit Hoensbroek, datzelfde jaar gehuwd met Maria Ramackers (1731-1805) uit Klimmen; in 1779 en 1785 worden ze als pachters op de "Oude Bongard" genoemd . Daar op de "Oude Bongard" werden ook hun kinderen geboren: Johannes Petrus (1764-1820), Anna (1766-1844) en Johanna Maria (1769-1782). Zoon Jan Pieter trouwde in 1787 met Maria Helena Luijten (1761-1839) uit Hoensbroek. Dit echtpaar zou zich vervolgens wat verderop in Swier vestigen .

Nadat pachter Nicolaas Nijsten in 1793 op de "Oude Bongard" was overleden, nam zijn schoonzoon Jan Gerards (1759-1807) de pacht over. Deze was afkomstig uit het Duitse Langerwehe en in 1787 getrouwd met Nicolaas' dochter Anna Nijsten (1766-1844). Daar op de "Oude Bongard" werden ook hun kinderen geboren: Johannes Henricus (1787), Maria Christina (1790), Johannes Petrus (1791), Maria Helena (1793), Johannes Reynerus (1795), Petrus Joseph (1798), Johannes Petrus (1800), Johannes Petrus Mathias (1802), Hermanus Joseph (1804) en Nicolaus Joseph (1807). Nog geen half jaar na de geboorte van zijn jongste kwam pachter Jan Gerards op de Oude Bongard te overlijden, amper 48 jaar oud. Op de parochianenlijst die pastoor Pluijmaekers in 1813 staan als bewoners van de Oude Bongard vermeld: "Anna Nijsten, weduwe van Joes Gerards". Ze woonde er op dat moment met nog drie andere volwassenen en één "domestique" .

Niet lang daarna is het Jans dochter Maria Helena Gerards (1793-1822), sinds 1815 getrouwd met Jan Hendrik Erens (1791-1866) , die met haar ge-

zin “den ouden Bongert” betreft. Vast staat dat ze er in 1820 woonden, want toen werd hun zoon Jan Hendrik er geboren. Na Maria Helena’s vroegtijdige dood (1822) is het haar jongere broer Jan Reinier Gerards (1795-1847) die de hoeve bewoont en bewerkt; hij was in 1823 getrouwd met Maria Gertrudis Ploemen (1802-1857). Hun dochter Maria Anna werd er in 1825 geboren.

Blijkbaar waren het economisch zware tijden, want eigenaar (burgemeester) Jan Hubert L’Ortye moest in 1818 een bedrag van maar liefst 2000 gulden lenen van Anna Elisabeth Tielens (1761-1827), gehuwd met Mathias van Heijlerhoff (1745-1826). Als onderpand diende o.a. “une maison appellée den Ouden Bongaart avec ecuries, grange, jardin, prairie et terre arrable, let out ne formant qu’ un seul enclos contenant ensemble trois hectares, vingt deux ares, cinquante centiares ... joignant du nord à monsieur de baron de Bongaard, du levant au sieur Beckers, des midi et couchant aus chemin du village” . Ter vergelijking: dertig jaar later werd hoeve “De Oude Bongard”, d.w.z. alleen de gebouwen zonder de omliggende gronden, op een waarde van 2268 gulden geschat . Zeven jaar later (1825) moest Jan Hubert nog eens 1890 gulden van dezelfde dame lenen. Als onderpand gold alweer het “huis, genaamd den Ouden Bongaart, met stallingen, schuur, hof, weide en akkerland, het al uitmakende eene blok, in het geel aan mate drie bunders twee en twintig roeden, vijftig ellen vierkant, rijnende ten noorde aan de heer baron de Bongaard, zonne-opgang aan sieur Beckers, ten middag en zonne-ondergang aan de dorpweg” .

Pachter Jan Reinier Gerards werd in 1826 afgelost door zijn broer Pieter Joseph Gerards (1798-1833), sinds 1826 gehuwd met Anna Elisabeth Ruijters (1803-1839); zowel hun dochter Maria Anna (1827) als hun zoon Jan Pieter (1832) werden er geboren. Daarna is het de zoon van voornoemde Hendrik Erens en de kleinzoon van Jan Gerards, Jacob Erens (1816-1894), die de “Oude Bongard” betreft. In 1844 was hij getrouwd met Maria Elisabeth Vroomen (1824-1901); al hun kinderen werden er geboren: Anna Margaretha (1845), Johanna Maria (1847), Johannes Hubertus (1849), Johannes Henricus (1851), Johannes Hermanus (1856), Hubertus Josephus (1858) en Johannes Hubertus Leonardus (1867).

Na de dood van eigenaar Jan Hubert L’Ortye in 1845 werd de “Oude Bongard” (“huis, plaats, bakoven en tuin aan de Oude Bongard, sectie A nummers 734-736”) via vererving eigendom van (de dan nog minderjarige) Johanna Mechtildis Quix (1830-1865) , kleindochter van (burgemeester) Jan Hubert L’Ortye. Zij trouwde in 1863 met Jan Willem Drummen (1827-1885) van de Nieuwe Bongard . De Oude Bongard (“huis, schuur en erf”, A 1260)

werd uiteindelijk eigendom van haar enige dochter Maria Catharina Hubertina Drummen (1864-1932), later (in 1884) gehuwd met Wilhelm Joseph Froitzheim (1851-1922), advocaat en notaris in Jülich (D). Toen heette het officieel: "huis, tuin, bakhuis aan de Oude Bongaert (A 1629)". Zowel Wilhelm Josef als zijn vrouw Maria kwamen in Jülich te overlijden; hij in 1922 en zij tien jaar later in 1932. Het was hun zoon Winand Wilhelm Josef Froitzheim (1886-1953) die in de voetstappen van zijn vader trad en eveneens notaris werd.

In 1881 bewoonde het echtpaar Jacob Erens (1816-1894) en Elisabeth Vroomen (1824-1901) de Oude Bongard met samen met hun 7 kinderen; blijkbaar hadden ze geen personeel in dienst. Zoon Hubert Erens (1842-1929) trouwde in 1882 Elisabeth Sijben (1851-1941) en vestigt zich als landbouwer op Laar. Zoon Herman ("Eugène") Erens (1856-1941) trouwde in 1886 met Maria Catharina Haeren (1859-1936). Dochter Margaretha Erens (1845-1923) trouwde in 1889 met Jacob Janssen (1852-1933), die aanvankelijk nog even bij hen zou inwonen om zich in Wijnandsrade zelf te vestigen. Zoon Joseph Erens (1858-1937) trouwde in 1897 als laatste en vestigde zich in Hulsberg. De andere kinderen bleven echter op de "Oude Bongard" wonen en werken: Hendrik (1851-1924), Leonard (1867-1934) en Maria ("Philomena") Erens (1847-1926). Bij zijn overlijden in 1894 liet vader Jacob Erens (1816-1894) niet alleen twee huizen in Swier na, maar ook "de helft van de (roerende) goederen van de pachthoeve Oude Bongard, zoals paarden, koeien, varkens en andere beesten, gewassen, meubilair, linnen ren wollen goed, ter waarde van 1400 gulden". Als "landbouwers op de Oude Bongard te Wijnandsrade" komen we de kinderen Erens tegen in een notariële akte uit 1905, als ze 3600 gulden van Maria Hubertina Lenssen te Voerendaal lenen. In 1908 verhuisde de familie Erens naar het huis waar later hun achterneef Jan Erens van het gelijknamige transportbedrijf zou wonen.

Bij de dood van vader Jacob Erens in 1894 was de "Oude Bongard" nog altijd eigendom van de familie Froitzheim in Jülich ("lopende huur van de pachthoeve den Ouden Bongard verschuldigd aan de heer Froetzheim te Jülich"). Deze verkocht de hoeve (A 1693: "huis, tuin, bakhuis en boomgaard") in 1895 aan Joseph Maessen (1873-1947), landbouwer te Strucht (Schin op Geul). Bij de deling van 1908 werd de hoeve (A 1814: huis, erf en boomgaard) eigendom van Jan Pieter Maessen (1866-1950), dan nog landbouwer te Schin op Geul; hij verkocht de hoeve echter in 1910 aan zijn zwager Jan Joseph Ramaekers (1852-1945), gehuwd met Jan Pieters zus Maria Mechtildis Maessen (1854-1947). Bij de deling van 1947 werd de hoeve eigendom van de kinderen Vaessen. Nadat de familie Erens de boerderij in 1908 had

Jan Jozef Ramaekers en dochter Leonie (foto uit het archief van de heemkundevereniging)

verlaten, betrok Jan Pieter Maessen (1866-1950) de boerderij, samen met zijn vrouw Maria Leonie Delahaye (1869-1960) en hun vier kleine kinderen. Daarvóór woonden ze in Schin op Geul (Strucht), waar Jan Pieter ook geboren was. Zijn vader Jan Martin Maessen (1827-1898), die de Struchterhof bewoonde, was burgemeester van Strucht (1877-1878) en van Schin op Geul (1877-1898). Jan Pieters oudste broer Maurice Maessen (1861-1920) was pastoor van Slenaken (1906-1915) en van Wijlre (1915-1920). Jan Pieters jongere broer Jacques Maessen (1871-1945), gehuwd met Maria Quix (1870-1956), vestigde zich als landbouwer op Ten Esschen; nakomelingen van hem wonen nog altijd in Swier.

Twee weken nadat op de Oude Bongard nog een zoon geboren was geboren (1909), vertrok het gezin Maessen-Delahaye weer van de Oude Bongard en verhuisden ze naar Oud-Valkenburg; Jan Pieter kwam in 1950 in Vilt (Berg en Terblijt) te overlijden, tien jaar later gevolgd door zijn vrouw. Zelf waren ze (sinds 1909) eigenaar van de eeuwenoude hoeve "In de Bol" in Houthem (St. Gerlach 20), die voordien eigendom was geweest van Jan Pieters schoonouders Christiaan Delahaye (1835-1916) en Estelle Nuchelmans (1844-1906). Deze boerderij werd aan derden verpacht totdat ze in 1964 door de kinderen Maessen aan gebroeders Jongen verkocht, zonen van Pierre Jongen

(1890-1968), gehuwd met Hubertina Kickken (1889-1981) die de hoeve sinds 1935 met hun kinderen bewoonden .

Jan Pieter Maessen werd in 1909 op de “Oude Bongard” opgevolgd door zijn jongere broer Frans Servatius Maessen (1870-1941), gehuwd met Jan Pieters schoonzus Juliana Delahaye (1874-1917). Ze waren in 1906 in Houthem getrouwd en hadden één dochter toen ze in het voorjaar van 1909 vanuit Houthem naar Wijnandsrade verhuisden. Ze zouden er blijven tot het voorjaar van 1912 , toen ze weer naar Schin op Geul terugkeerden waar Juliana in 1917 (op 42-jarige leeftijd) kwam te overlijden. Haar man kwam in 1941 in Houthem te overlijden, maar vond uiteindelijk zijn laatste rustplaats in Schin op Geul .

De Oude Bongard in 2012

In het voorjaar van 1912 werd de Oude Bongard betrokken door het gezin van Frans' oudste zus Maria Mechtildis Maessen (1854-1947), sinds 1891 gehuwd met Jan Joseph Ramaekers (1852-1945). Na hun huwelijk woonde ze aanvankelijk in Wijlre. In 1898 verhuisden ze naar Oud-Valkenburg. Vandaar verhuisden ze in 1912 naar de Oude Bongard die ze in 1910 in eigendom hadden verworven. De oudste zoon Jan Joseph (Sjeng) Ramaekers (1892-1989) trouwde in 1920 met Maria Antoinetta (Tonia) Brand (1894-1961)

van de Nieuwe Bongard en vestigde zich in Margraten . Zijn jongere broer Johannes Hubertus Mathias Ramaekers (1893-1962) werd priester van het bisdom Roermond; hij deed op 4 april 1920 zijn eerste Mis in Wijnandsrade en werd uiteindelijk pastoor te Scheulder (1938-1960) . Hun vader Jan Joseph was wethouder in Wijnandsrade . In het voorjaar van 1927 keerde het echtpaar Ramaekers-Maessen weer terug naar Oud-Valkenburg om uiteindelijk in Schin op Geul hun laatste levensjaren te slijten, waar ze ook na hun dood in 1945 resp. 1947 hun laatste rustplaats vonden . Hun dochter Leonie Ramaekers (1900-1985) die in 1927 getrouwd was met Emile Vaessen (1899-1970) uit het naburige Arensgehout, nam datzelfde jaar de Oude Bongard over. Daar werden ook hun dertien kinderen geboren. Naast de boerderij voerde Emile Vaessen ook nog een melkhandel . Hij zou uiteindelijk opgevolgd worden door zijn zoon Armand Vaessen (1930), sinds 1966 getrouwd met Hortense Nuchelms (1932-2009) uit Arensgehout. Hij verwierf uiteindelijk de volle eigendom van de “Oude Bongard” en verkocht de hoeve op zijn beurt in 2001 aan Gosse Boxhoorn, toenmalig directeur van “Solland Solar”, de prestigieuze en innovatieve zonnecelfabriek op het internationale bedrijventerrein Avantis die begin dit jaar (2012) in andere handen overging en daarmee van een faillissement werd gered. Armand verhuisde dat jaar naar Bunde. Wel woont zijn jongere broer Jos Vaessen (1945), in 1969 gehuwd met Annie Corten (1945) uit Geverik, nog altijd naast de boerderij.

En nu staat de Oude Bongard dus alweer te koop, maar wel in de prachtige (luxe) staat waarin deze momenteel verkeert. Gezien het bedrag waarop het een en ander te koop wordt aangeboden, zal het nog een hele klus worden een nieuwe eigenaar te vinden, temeer daar er momenteel in onze provincie zeker duizend tot vijftienhonderd van dit soort typische carréboerderijen te koop staan. Daarom wil de makelaar het twaalf woonruimtes tellende pand opdelen in een aantal werkruimtes voor kleine zelfstandigen. Een andere mogelijke invulling is een woonvorm voor ouderen of een combinatie van wonen en werken, bijvoorbeeld door er een galerie, restaurant of “bed and breakfast” te beginnen .

Jos. L’Ortye
(pastoor)

- ⁱ Vgl. Jos. L'Ortye: *de Heerlense bankier Dupont en zijn kortstondige bemoeienis met Wijnandsrade* in Bulletin Wijnandsrade jaargang 27 (2008) nr. 42 blz.22-27 en van dezelfde schrijver: *Verkoop landgoed Wijnandsrade (1916)* in Bulletin Wijnandsrade jaargang 28 (2009) nr. 43 blz.31-32
- ⁱⁱ Website: Monumenten in Nederland (Digitale Bibliotheek Nederlandse Letteren)
- ⁱⁱⁱ HSAD: archief Schloß Paffendorf (v.d. Bongart). Urkunden invent.nr.386
- ^{iv} "Mannlehn zu Wynandsrade de Anno 1500" fol. 4 (register in perkament, bestaande uit tien bladen in folio, indertijd in het bezit van de heer Fr. Portz te Wijnandsrade; geciteerd in:SAH ("Rijkckheyt"): collectie Dohmen, invent.nr.22
- ^v G. Peeters: *Korte schets der geschiedenis van de Valkenburgsche heerlijkheid Wijnandsrade* (1886) blz.377-378; vgl. Familieboek blz.72-73; Pierre Snijders: *Boeren en hoeven in (de vrije heerlijkheid) Wijnandsrade* (versie 2008) blz.26
- ^{vi} J.H.M. Moers: *Dolmans – genealogie en familiegeschiedenis* (Roermond 2003) blz.146-148
- ^{vii} J.H.M. Moers: *Dolmans – genealogie en familiegeschiedenis* (Roermond 2003) blz.144
- ^{viii} Pierre Snijders: *Boeren en hoeven in (de vrije heerlijkheid) Wijnandsrade* (versie 2008) blz.26
- ^{ix} Collectie Habets
- ^x HSAD: archief Schoß Paffendorf (v.d. Bongart), Aken invent.nr.10,105
- ^{xi} Vgl. J. Waelen: *Genealogie van de familie Waelen* (1998)
- ^{xii} Habets-Web
- ^{xiii} SAH ("Rijkckheyt"): collectie Dohmen, invent.nr.22
- ^{xiv} Jos. L'Ortye: *Hoeve "Nieuwe Bongard"* in Bulletin Wijnandsrade jaargang 29 (2010) nr. 46 blz. 14-27 zie verder Jos. L'Ortye: *de laatste L'Ortye's van Trembleur* (in voorbereiding)
- ^{xv} bij deling door landmeter Ritzen dd. 20 november 1794, aldus akte van lening dd. 13 april 1825 in nalatenschap Annemiek Dohmen-L'Ortye.
- ^{xvi} weduwnaar uit zijn eerste huwelijk met Maria Josepha Somja (1730-1779)
- ^{xvii} als opvolger van de dat jaar overleden Otger Duchateau, gehuwd met Maria Catharina Habets
- ^{xviii} vgl. J. L'Ortye/H. Hanssen: *Vijf Eeuwen L'Ortye* (1991) blz.126-133; vgl. ook J.H.M. Moers: *Dolmans – genealogie en familiegeschiedenis* (Roermond 2003) blz.225; en Jos. L'Ortye: *de laatste L'Ortye's van de Bongard* (in voorbereiding)
- ^{xix} collectie Habets
- ^{xx} collectie Habets
- ^{xxi} Parochianenlijst 1813 Swijer 14; vgl. Bevolkingslijst 1796 nr.52; Bevolkingsopname 1836 Swijer nrs. 76-79; Bevolkingsregister 1851 (Swier) nr. 55
- ^{xxii} waar ook Maria Margaretha L'Ortye-Mayntz (1747-1832) uit Swier (Gats) vandaan kwam ...
- ^{xxiii} Parochianenlijst 1813: Swijer nr.1; vgl. Bevolkingslijst 1796, nr.40; Bevolkingsopname 1836 Oude Bongaard nrs. 1-4; Bevolkingsregister 1851 (Oude Bongart) nr.39
- ^{xxiv} hoofdpersoon in Fons Erens: *Bazen - Knuppels – knechten: Iohannes Hendrijckos (1791-1866), een dagloner in Wijnandsrade* (Maasbree 1980)
- ^{xxv} Akte van lening verleden voor notaris Vanderhouven te Maastricht dd. 14 november 1818 in nalatenschap Annemiek Dohmen-L'Ortye; vgl. J. L'Ortye/H. Hanssen: *Vijf eeuwen L'Ortye* (1991) blz. 129-130
- ^{xxvi} Akte van scheiding en deling dd. 6 juni 1846 (nr.41) verleden voor notaris Cremers te Hoensbroek
- ^{xxvii} Akte van lening dd. 13 april 1825 in nalatenschap Annemiek Dohmen-L'Ortye; vgl. Familieboek blz. 130
- ^{xxviii} SAH ("Rijkckheyt"): kadastrale legger Wijnandsrade art. 422 (invent.nr.1979)
- ^{xxix} Jos. L'Ortye: *Quix van "De Vel(de)"* in Bulletin Wijnandsrade 26 (2007) nr.40 blz.43
- ^{xxx} SAH ("Rijkckheyt"): kadastrale legger Wijnandsrade art. 826 (invent.nr.1980)
- ^{xxxi} Verein für Computergenealogie: Überregionale Sammlung von Totenzetteln
- ^{xxxii} SAH ("Rijkckheyt"): bevolkingsregisters Wijnandsrade 1851-1861 blad 39 (nr. 55: "Ouden Bongart"), 1862-1880 blad 36 (nr.55); PAW: *Liber de Statu Animalium 1881-1885* nr.76 ("Oude Bongaard")
- ^{xxxiii} met dank aan Harry Luijten: *Ze schrieve zich Erens* (Culemborg 1994) blz.8
- ^{xxxiv} SAH ("Rijkckheyt"): kadastrale legger Wijnandsrade art. 1464 (invent.nr.1982)
- ^{xxxv} Acte dd. 17 september 1894 verleden voor notaris Cremers Hoensbroek; met dank aan Harry Luijten: *Ze schrieve zich Erens* (Culemborg 1994) blz.8
- ^{xxxvi} acte dd. 19 december 1905 (nr. 441) verleden voor notaris Beckers Hoensbroek
- ^{xxxvii} met dank aan Harry Luijten: *Ze schrieve zich Erens* (Culemborg 1994) blz.8 en 12
- ^{xxxviii} acte dd. 17 september 1894 verleden voor notaris Cremers Hoensbroek; met dank aan Harry Luijten: *Ze schrieve zich Erens* (Culemborg 1994) blz.8
- ^{xxxix} SAH ("Rijkckheyt"): kadastrale legger Wijnandsrade art. 1385 (invent.nr.1982)
- ^{xl} SAH ("Rijkckheyt"): kadastrale legger Wijnandsrade art. 1552
- ^{xli} SAH ("Rijkckheyt"): kadastrale legger Wijnandsrade art. 1553
- ^{xlii} SAH ("Rijkckheyt"): kadastrale legger Wijnandsrade art. 2138
- ^{xliiii} met dank aan Fon Weusten uit Schin op Geul
- ^{xliiii} J.G.C. Simonis: *Zielzorgers in het bisdom Roermond 1840-2000* (Sittard 2001) blz.340
- ^{xliiii} vgl. Jos. L'Ortye: *Quix van "De Vel(de)"* deel II in Bulletin Wijnandsrade 27 (2008) nr. 41 blz.22-34
- ^{xliiii} John Odekerken: *Gevelstenen in Houthem en Geulhem* (12) in 't Sitegelke (2002) nr.18 blz.13-22
- ^{xliiii} SAH ("Rijkckheyt"): bevolkingsregisters Wijnandsrade 1910-1920 blad 71
- ^{xliiii} hun grafsteen op het kerkhof van Schin op Geul is bewaard gebleven
- ⁱ Jos. L'Ortye: *De laatste L'Ortye's van Brommelen oftewel: de L'Ortye's van Nuth* in Bulletin Wijnandsrade 26 (2007) nr. 39 blz.22-40
- ⁱⁱ W. Oehlen (red): *Swier zoals het was, is en mag blijven* (Maastricht 1993) blz.64
- ⁱⁱⁱ J.G.C. Simonis: *zielezorgers in het bisdom Roermond 1840-2000* (Sittard 2001) blz.372
- ⁱⁱⁱⁱ W. Oehlen (red): *Swier zoals het was, is en mag blijven* (Maastricht 1993) blz.65
- ^{lv} na de dood van haar man trok Maria Mechtildis Maessen in bij haar priesterzoon, pastoor Ramaekers van Schouder
- ^{lv} W. Oehlen (red): *Swier zoals het was, is en mag blijven* (Maastricht 1993) blz.105
- ^{lvi} Artikel Limburgs Dagblad dd. 14 maart 2012

Weer of geen weer. Op 15 mei viert Swier tijdens een gebedsdienst en een gezellige nazit nabij de Isidoruskapel het naamfeest van zijn patroonheilige. Op 15 mei 2012 was het geen weer!

Heemkundevereniging Vrienden van Wijnandsrade

Opgericht op 22 december 1981 als de stichting Vrienden van Wijnandsrade
Sinds 1994 notarieel geregistreerd als een heemkundevereniging

Website: www.vriendenvanwijnandsrade.nl

Dagelijks bestuur

Voorzitter: Wilfried Dabekaussen (045 – 524 13 20)
Vice-voorzitter: Jack Jetten (045 – 524 11 35)
Secretaris: Wiel Oehlen (045 – 524 48 98)
Penningmeester: Rein Krikke (045 – 565 01 21)
Ledenadministrateur: Ria Marell (045 – 524 51 67)

Algemeen bestuur

Thei Bindels (045 – 524 30 08)
Marjan den Boer-Bloebaum (045 – 524 41 32)
John Bruls (045 – 524 38 57)
Hub Gerards (045 – 577 87 12)
Arnold de Haas (045 – 524 43 72)
Jan Jansen (045 – 524 26 96)
Henk van Malkenhorst (045 – 524 23 44)
Math Marell (045 – 524 17 05)
Jos L'Ortye (045 – 524 12 08)
Esther Steins (06 – 23 45 49 19)

Erevoorzitters

F. Cortenraad, J. Jansen

Ereleden

J. Berger, H. Beckers, H. Binderhagel, M. Bless, T. Bloebaum-Habets, E. Coenen-Vaes-
sen, G. Cox, J. Habets, J. Jetten, T. Kickken-Senden, J. Luijten, H. van Malkenhorst, M.
Marell, Z. Marell, Z. Meessen, J. en A. Pijls-Emonds, C. Rutten, A. Teheux, J. van der Zee

'Bulletin Wijnandsrade' verschijnt twee keer per jaar. Een abonnement kost minimaal
€ 10,- per jaar (de meeste leden betalen spontaan een hoger bedrag). Wij gaan er-
van uit dat de leden die 'Bulletin Wijnandsrade' per post ontvangen dit bedrag zelf
spontaan verhogen tot minimaal € 15,-.

Foto achterpagina

Zegening kapel de Vink op maandag 14 mei 2012 (na een doorgevoerde opknappbeurt).

